

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

Ἐκδίδεται ἀνὰ δίμηνο

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ - ΓΡΑΦΕΙΑ: Γ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 18 — Τηλ. 5235.148

Υπεύθυνος γιὰ τὴ σύνταξη τῆς ὕλης: ΑΘΑΝ. ΜΑΛΕΒΙΤΣΗΣ: Σκρᾶ 60, Καλλιθέα - Τηλ. 9561.500

Υπεύθυνος σύμφωνα με τὸν νόμο ΠΑΚΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, Τσάμη Καρατάσου 29

ΙΔΟΥ Η ΡΟΔΟΣ...

Υπάρχει μιὰ λαϊκὴ παροιμία πού λέει «ἔξω ἀπὸ τὸ χορὸ πολλὰ τραγούδια ξέρουν». Οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι ἔλεγαν γι' αὐτοὺς πού παινεύονταν ὅτι ἂν εἶχαν βρεθεῖ στοὺς ἀγῶνες τῆς Ρόδου, θὰ μπορούσαν κι' αὐτοὶ νὰ πηδήξουν, κι' ἀπὸ τότε ἔμεινε ἡ φράση «ἰδοὺ ἡ Ρόδος, ἰδοὺ καὶ τὸ πῆδημα». Μ' ἄλλα λόγια, «κοπιάστε νὰ τ'ἀποδείξετε τὰ λεγόμενά σας».

Τώρα πού πλησιάζουν οἱ ἐκλογές στὸ Σύνδεσμο εἶναι καιρὸς νὰ θημηθοῦμε ὅλους αὐτοὺς πού, μετὰ τὸ δίκιο τους, βρίσκανε πεγάδια στὸν τρόπο πού διοικοῦσε τὸ τωρινὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο καὶ εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι ἐκφράζουμε τὶς ἀπόψεις τῶν μελῶν του γιὰ μιὰ ἀνανέωση, προσκαλώντας τὰ νεότερα μέλη τοῦ Συλλόγου ν' ἀναλάβουν τὴν ἡγεσία του καὶ νὰ προσφέρουν καινούργιο αἷμα.

Στις 29 Ἰανουαρίου, ἡμέρα Κυριακὴ καὶ ὥρα 10.30, στὸ καφενεῖο τοῦ Κυρίτη (Γ' Σεπτεμβρίου 19) ὅλοι πρέπει νὰ δώσουμε τὸ «παρὼν», ἐκλέγοντας τοὺς ἀξιους πού θὰ ὀδηγήσουν τὸ Σύλλογο σὲ καινούργιες ἐπιτεύξεις.



Ὁ δρόμος πού ἔχουμε νὰ διανύσουμε εἶναι καθοριστικὸς γιὰ τὴν μελλοντικὴ πορεία τοῦ Συνδέσμου καὶ ἡ παρουσία νέων στελεχῶν στὴ Διοίκηση ἔχει πολλαπλὴ ἔννοια:

α) Νὰ ἐπανεκτιμηθοῦν οἱ καθιερωμένες δραστηριότητες μετὰ σκοπὸ νὰ βελτιωθοῦν οἱ προσφορότερες κι' ἴσως ν' ἀπορριφθοῦν ὀρισμένες γιὰ τὶς ὁποῖες θὰ ἔχει ἐκλείψει ὁ λόγος τῆς υπάρξεώς τους.

β) Νὰ σχεδιαστοῦν καὶ νὰ υλοποιηθοῦν νέες δραστηριότητες, τέτοιες πού μόνο ἡ φαντασία καὶ τὸ κουράγιο νέων ἀνθρώπων μπορεῖ νὰ σχεδιάσει.

γ) Νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία σὲ νέους ἀνθρώπους — καὶ τέτοιοι ὑπάρχουν πάρα πολλοὶ στὸ Σύνδεσμο — νὰ πάρουν τὴ σκυτάλη ἀπὸ τοὺς παλιούς, νὰ συνεχίσουν τὴν παράδοση πού σιγά-σιγά διαμορφώθηκε στὴ Διοίκηση τοῦ Συνδέσμου μας καὶ νὰ ἀποτελέσουν τὴ δυναμικὴ συνέχειά του.

Μὴν ξεχνᾶμε, λοιπόν, τὸ καθήκον μας στὶς 29 Ἰανουαρίου 1978.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

Ὅσοι τόλμησαν φέτος ν' ἀνεβοῦν στὸ χωριό, πού τὸ ὕψος τοῦ χιονιοῦ εἶχε φτάσει τοὺς 80 πόντους μέσα στὸ χωριό, μπόρεσαν νὰ νοιώσουν πιὸ κοντὰ στὴ φύση τὴ χριστουγεννιάτικη μοναδικὴ φύση τῆς Κουκουβίστας πού ἔχει ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ καὶ ξεχωριστὴ γοητεία.

Τὰ φετεινὰ Χριστούγεννα ἔδωσαν ὅπως πάντα ἀφορμὴ γιὰ φαγοπότια, γιὰ κοντοσούφλια, πού ἄφησαν ἐποχὴ γιὰ μιὰ χαρμόσυνη γιορταστικὴ ἀτμόσφαιρα πού μόνο στὴν Κουκουβίστα δημιουργεῖται.

Δημοσιεύουμε εὐχαρίστως, μετὰ τὴ σύνταξη αὐτοῦ τοῦ σημειώματος, ἓνα κείμενο πού παρουσιάστηκε τὸ Μάρτιο τοῦ 1935 στὸ Περιοδικὸ τοῦ Φυσιολατρικοῦ Ὁμίλου Πειραιῶς καὶ μιλᾷ γιὰ μιὰ τουριστικὴ ἐξόρ-

μηση τῶν φυσιολατρῶν στὴν Κουκουβίστα καὶ ἀνάβασή στὴ Γκιώνα τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1934.

Τὸ κείμενο μᾶς τὸ ἔστειλε ὁ τακτικὸς μας συνεργάτης Γρηγ. Χασιακός, πού μᾶς γράφει λίγα λόγια γιὰ τὸν Μπάρμπα Θύμιο - Μώρη, πού εὐχαρίστως δημοσιεύουμε στὸ τέλος τῆς περιγραφῆς.

Τὸ Πάσχα τὸ γιορτάσαμε στὸν Ταύγετο, τὰ Χριστούγεννα στὴ Γκιώνα. Εἶχα τὴν τύχη νὰ παρακολουθήσω καὶ τὶς δύο ἐκδρομές. Παρὰ τὶς ἀσχημες προβλέψεις καὶ συνθήκες ποῦχαμε καὶ τότε, κατορθώσαμε νὰ φτάσουμε στὸ ἐκκλησάκι τῆς κορφῆς. Ἔτσι ἡ ἱκανοποίησή μας ἦταν πλήρης γιατί καὶ ἡ ὁρατότητα ἦταν ἀπ' τὶς σπάνιες. Δυστυχῶς οἱ καιρικὲς συνθήκες πού βρήκαμε στὴ Χριστουγεννιάτικη ὀρεῖσά μας, καὶ μάλιστα σὲ βουνό, πού γιὰ πρώτη τῶρα φορὰ θὰ γινόταν ἡ κατάκτησή του χειμῶνα,

δὲν μᾶς ἐπιτρέψανε νὰ πραγματοποιήσουμε ἀπόλυτα τὸ σκοπὸ μας. Ὅμως γυρίσαμε ἐνθουσιασμένοι γιατί ἡ ἀπόλαυσις τῶν χιονισμένων τοπίων ἦτανε τόσο πού νὰ σκιάσει κάπως τὴ λύπη μας γιὰ τὴν ἀκαρπὴ προσπάθειά.

... ..
Ἦταν ἔξη ἡ ὥρα τὸ θράδυ τῆς προπαραμονῆς τῶν Χριστουγέννων. Ἡ πυκνὴ ἀντάρα εἶχε περιπλέξει τὰ πάντα στὰ ὑγρὰ καὶ μαῦρα πέπλα τῆς. ἔτσι πού εἶτε ἀνοιχτὰ εἶχαν τὰ μάτια εἶτε τὰ κλεινὰς τὸ ἴδιο ἔβλεπες.

Βαδίζοντας στὸ βαθὺ τοῦτο σκοτάδι εἶχαμε βάλει γιὰ ὁδηγὸ τὸ ταχυδρομικὸ μουλάρι, πού κάνοντας πάνω ἀπὸ 15 χρόνια τὸ ἴδιο μονοπάτι ἔξερε πᾶς τὴν κάθε σπιθαμὴ γῆς. Ἐπειτα εἶναι ἓνα ζῶο πού ὡς γιὰ τὴν προσοχή του στὸ βάδισμα πρέπει νὰ τοῦχες ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη. Διαλέγει ἀπὸ ἐνστικτο στὸ στέρεο μέρος καὶ πατὰ μὲ σιγουριά καὶ βεβαιότητα.

Πίσω του πῆγαινε ὁ ἀγωγιότης - ταχυδρόμος κι' ἀκολουθούσαμε ἐμεῖς, πέντε «μουρλοὶ» καθὼς μᾶς χαρακτήρισαν στὸ Καστέλλι, τὸ πρῶτο χωριὸ πού περάσαμε μετὰ τὸ σταθμὸ τοῦ Μπράλλου καὶ πηγαίναμε γιὰ διανυκτέρευση στὴν Κουκοβίστα, τὴν Καλοσκοπὴ ὅπως τελευταία μετονομάστηκε. Ἀπὸ κεῖ σκοπεύαμε νὰ ἐπιχειρήσουμε ἀνάβαση στὴ κορυφὴ τῆς Γκιώνας. (*)

Εἶχε στρώσει ἀπὸ ὦρα μιά ψιλὴ βροχὴ καὶ μεῖς τὴ νοιώθαμε μὲ κάποια εὐχαρίστηση νὰ μᾶς δροσίζει τὸ πρόσωπο, καταλαβαίνοντας τὴν ἀδυναμία τῆς νὰ μᾶς θλάψῃ σὲ τίποτα, ἔτσι καθὼς εἴμαστε καλὰ ἐφοδιασμένοι μὲ ἀδιάβροχα, γερὰς ὀρθύλες κι' ...ὄρεξη γιὰ περιπέτεια.

Μ' ὅλο τοῦτο ἡ ἀδιάκοπη προσήλωση στὸ βάδισμα κι' ἡ ἀγωνία νὰ προφυλαχτοῦμε ἀπὸ ἀόρατο ἐχθρό, τὸν γκρεμὸ πού νοιώθαμε νὰ χάσκει ἀριστερά μας, εἶχαν ἀρχίσει κάπως νὰ μᾶς ἐκνευρίζουν. Γι' αὐτὸ πηγαίναμε σκυφτοὶ κι' ἀμίλητοι ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλον.

Πρέπει νὰχουμε πάρει τὴν ὀχθὴ κάποιος ρευματισμὸς γιατί βαθεῖα πολὺ ἀκούγονταν ὁ ρόγχος τοῦ νεροῦ νὰ τρέχῃ μὲ βιασύνη.

Κάπου - κάπου περνάγαμε κοντὰ ἀπὸ τὴν περιοχὴ κάποιος στάνης, κι' οἱ σκύλοι ἀκούγονταν τὰ βήματά μας ἀλυχτούσανε μὲ λύσσα. Μὰ σῶπαιναν ὅταν καταλαβαίνανε πὼς ἀπομακρυνόμαστε. Τότε γινότανε καὶ πάλι ἡσυχία — ἡ χαρακτηριστικὴ ἡσυχία τοῦ θουνοῦ — κι' ἀκούγονταν μονάχα τοῦ νεροῦ τὸ ἀδιάκοπο βουητό.

Θέλαμε καμμιὰ ὥρα ἀκόμα γιὰ τὴν Καλοσκοπὴ. Κι' ἄξαφνα σταματήσαμε μπρὸς σ' ἓναν τσίχο χαμηλό, πού ὅπως εἶδαμε ὕστερα ἦταν προσκυνητάρη τ' Ἀη-Γιωργίου. Αὐτὸ, μὲ τὴ συγκινητικὴ του συμβολή, μᾶς ἐβόηθησε νὰ φτάσουμε μιά ὥρα ἀρχήτερα καὶ κάπως ἀσφαλέστερα στὸν προορισμὸ μας. Μᾶς ἔδωσε τὰ κερὰ του γιὰ νὰ φωτίσουμε τὸ δρόμο μας.

Καὶ νὰ μᾶς σὲ μιὰν ὥρα καθισμένοι οτὴν παραστιά τοῦ

— — — — —
(*) Γιὰ χειμωνιάτικη ἀνάβαση ἡ Γκιώνα εἶναι τελείως ἀκατάλληλη. Ἐκτὸς ἀπ' τὴν ἀπελπιστικὴ λήσση πού κολυμπᾷ κανεὶς ἀπ' τὸ Μπράλλο ὡς τὴν Καλοσκοπὴ, θρίσκεται πάντα ὅπως ἐμάθαμε, μέσα σὲ ὀμίχλη μέχρι τὴν ἀνοιξη. Ὡστε ἂν τὴν ἀποφασίσῃ κανεὶς νὰ ξέρῃ πὼς ἡ ὁρατότης δὲν ὑπάρχει καθόλου τὸν χειμῶνα.

Σημεῖα κατὰλληλα γιὰ διανυκτέρευσις τὸ καλοκαίρι εἶναι: ἡ Κοκκινόστρουγκα ἀνεβαίνοντας, ὥστε νὰ προφθάσῃ ἀνατολὴ κανεὶς ἀπ' τὴν καρφή, καὶ ἡ Καλοσκοπὴ. Κατεβαίνοντας δὲ τὸ ἴδιο χωριὸ ἡ Χάνι Ζαγγανᾶ

Οἱ ὥρες διαδρομῆς πού κάναμε ἐμεῖς εἶναι οἱ ἑξῆς: Μπράλλο — Καστέλλι, ὥρ. 1. Καστέλλι — Καλοσκοπὴ (Κουκοβίστα) ὥρες 3.20. Καλοσκοπὴ — Κόκκινα Λιθάρια, ὥρ. 4.15 (ἀπ' τὰ Κόκκινα Λιθάρια εἰς τὴν κορυφὴ νὰ ὑπολογίσῃ κανεὶς ἄλλες 3 ὥρες).

Ἐπιστροφή: Καλοσκοπὴ — Χάνι Ζαγγανᾶ ὥρ. 2. Χάνι — Καστέλλι ὥρ. 2. Καστέλλι — Μπράλλο ὥρ. 1.

Εἰσιτήριο (Πειραιᾶ — Μπράλλο) 77,50.

Μετ' ἐπιστροφῆς τὸ διπλάσιο.

τζακιὸ στεγνώνουμε μπρὸς σὲ μιὰ πλούσια φωτιά στὸ σπῆτι τοῦ Παπᾶ - Χασιακοῦ στὴν Καλοσκοπὴ, πού μὲ συγκινητικὴ προθυμία κι' αὐτὸς κι' ὅλοι οἱ δικοὶ του δὲν ἔξεραν πὼς νὰ μᾶς περιποιηθοῦν καλλίτερα. Τοὺς εὐχαριστοῦμε κι' ἀπ' τὴ στήλη αὐτὴ θερμὰ γιὰ τὴ φιλοξενία τους, πού τιμᾷ καὶ τοὺς ἴδιους καὶ τὸ χωριὸ τους, μὰ καὶ μᾶς, πού ἀντιλαμβανόμαστε νὰ ζῇ σὲ πολλὰ σημεῖα τῆς χώρας μας ἡ παροικιώδης Ἑλληνικὴ φιλοξενία. Καὶ μᾶς συγκινεῖ ἀκόμα περισσότερο τὸ γεγονὸς αὐτό, ὅταν θυμηθοῦμε πὼς ἄλλοτε σ' ἄλλα χωριά φρόντισαν, πὼς νὰ μᾶς ἀπομυζήσουν περισσότερο μιὰ πού τοὺς δόθηκε ἀνέλπιση εὐκαιρία.

Κι' ἀκοῦμε τώρα — γύρω ἀπ' τὴ φωτιά τὸ σεβάσμιον πρεσβύτη νὰ διηγῆται μὲ τρόπο εὐχάριστο, πού προκαλεῖ ἀμέριστο τὸ ἐνδιαφέρον μας, ἀνέκδοτα ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση, λεπτομέρειες πού δὲν ἀναφέρει ἡ ἱστορία καὶ πού τίς θυμᾶται ἀπὸ παράδοση, γιατί ἡ οἰκογενεὶά του ἔδρασε σ' αὐτήν. Μᾶς δείχνει τὸ γιγαγάνη τοῦ παπποῦ του, κειμήλιο οἰκογενειακό. Τὸ περιεργαζόμαστε προσεχτικὰ καὶ τὸ ἀγγίζουμε μὲ σεβασμὸ σὰν κάτι ἱερό...

Στὶς τέσσερις τῆ νύχτα κινᾶμε γιὰ τὴν κορυφὴ, βαδίζοντας πάλι σὲ πηχτὸ σκοτάδι, μὲ ὁδηγὸ τὸ Θύμιο Μώρη.

Ὅσοι σκοπεύουνε νὰ κάνουνε τὴ Γκιώνα ἀπ' τὴν πλευρὰ αὐτῇ, ὅς ἔχουν ὑπ' ὄψιν τους πὼς εἶναι καλλίτερα νὰ διανυκτερεύσουν στὴν Καλοσκοπὴ καὶ ὄχι στὴ Δρέμισσα. Ἔτσι κερδίζουν μιὰμιση ὥρα τὴν πρώτη μέρα, χωρὶς νὰ χάσουν τίποτα τὴν ἐπομένη. Ἀκόμα ὅς σημειώσουν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Θύμιου Μόρη καὶ ὅς τὸν ζητήσουν γιὰ ὁδηγὸ, ἰδίως γιὰ χειμῶνα, μὴν τρομάζουν τοῦ παπποῦ του, κειμήλιο του, ἡ... περδικούλα του τὸ λέει καλὰ! Φορώντας τὰ λαφρυὰ του γουρνοτσάρουχα λὲς καὶ φορεῖ τοῦ παραμυθιοῦ τὰ φτερωτὰ ποδήματα.

Προπορεύεται ἀπὸ μᾶς βαστώντας τὸ φανάρι καὶ λέει καί... λέει καὶ λέει ἀνεξάντλητα. Τὸ μεράκι του εἶναι νὰ συναντήσῃ κάποτε καμμιὰ ἑωθιά, μὰ δὲν τὸ κατορθώνει. Φτάνουμε σ' ἓνα μέρος πού λέγεται Ἰσώματα. Δυὸ ἑλάτα ὑψώνουν τὸ πελώριο μπόι τους στὸν ὀρίζοντα καὶ γύρω τὸ λειβάδι.

Δῶ δᾶ, πού βλέπετε — συνεχίζει ὁ Μπάρμπα Θύμιος — εἶδε κάποτε ἓνας χωριανὸς μας, πηγαίνοντας μιὰ Κυριακὴ ταχὶ γιὰ ξύλα στὸ θουνό, ἓναν εὐζῶνα. Ψηλὸς καὶ λεβεντόκορμος μὲ τὴν ὀσπρη φουστάνελλα του καὶ τὸ σκουφὶ στραβὰ βαλμένο στὸ κεφάλι.

Ἀκουσε πρῶτα τὴν καμπάνα τ' Ἀη-Γιωργίου ν' ἀχολογᾷ ἀπ' ἀλάργα, κι' ἀπὸ ἀνάμεσα ἀπ' τὰ δυὸ αὐτὰ ἐλατὰ νὰ ξεπροβάλλῃ ὁ εὐζῶνας ψέλνοντας τὸ «Δόξοι σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς». Ξαφνιάστηκε ὁ ἔρμος καὶ σταμάτησε στὸν τόπο, μὰ σύγκαιρμα ἔχσας ἀπὸ τὰ μάτια του τὸν ἄλλο. Σίμωσε τὰ δυὸ ἐλάτια τοῦτα ψάχνοντας ἀλλὰ τοῦ κάκου, εἶχε χαθῇ ὁ εὐζῶνας. Γύρισε τὰ μπρὸς - πίσω στὸ χωριὸ μας τρομαγμένος.

— Μπρὲ Λεωνίδα, μπᾶς ἦταν κᾶνα ἀπόσπασμα μουρὲ κι' εἶχε ξεκόψει ἐκίος; Τοῦν ῥώτησα.

— Ὅχι μπρὲ Θύμιο μ' ἀπαντᾷ, ὅπως σὶ γλέπω καὶ μὲ γλέπε, μονάχους ἦτανε καὶ χάθηκε.

Τῶκοφα κατὰ δῶ ὅμως δὲν εἶδα τίποτα. Μεράκι μοῦχει μείνει, ποτὲ δὲ θὰ φανῇ μπροστὰ μου ἑωτικό!..

Σὲ λίγο φτάσαμε στὰ Μνήματα δὲν μπόρεσα νὰ μάθω γιατί τὸ μέρος ὀνομάζεται ἔτσι. Ἰσως — μοῦπαν — παλὸ νάχαν σκοτώσει κάποιους πού τοὺς ἔθωσαν ἐδῶ. Στὸ σημεῖο τοῦτο τὸ μονοπάτι διχάζεται ἀριστερὰ τραβάει γιὰ τὴ Φτερόλακκα καὶ δεξιὰ πρὸς τὴ Δρέμισσα. Παίρνουμε τὸ πρῶτο. Ἀπὸ δῶ πᾶς τὸ τοπεῖο ἀλλάζει ὀψη ὅλα σκεπάζονται μὲ τὸ λευκὸ σεντόνι τοῦ χιονιοῦ, πού ἑακολουθεῖ πυκνὸ νὰ στρώνεται παντοῦ. Δὲν πέρασε πολὺ κι' ὅλοι μας κουβαλοῦμε στὴν πλάτη ἀπὸ μιὰ μεγάλη μπάλα χιόνι, εἶναι τὰ σακκιδία μας πού σ' ὅλες τίς πλευρὲς τους φωλιάσανε τὰ «πίτλα τὰ λευκά» καθὼς φτερούγιζαν ἀνάλαφρα τριγύρω.

Ὅσο προχωροῦμε τὸ χιόνι γίνεται πυκνότερο καὶ

μᾶς μποδίζει ν' ἀπολαύσουμε τὰ γύρω μας τοπεῖα. Περνᾶμε καὶ τὴ Φτερόλακκα — τὸ νομὰ τῆς τὸ χρωστᾷ στίς φτέρες πού ἀφθονοῦν ἐδῶ — καὶ παίρνουμε τὴ βορεινὴ πλαγιά τοῦ Γεροντόβραχου. Ὡπως ὁ Παρνασσὸς ἔτσι κι' ἡ Γκιῶνα, ἔχει κι' αὐτὴ τὸ δικό της Γεροντόβραχο καὶ πὶο πέρα τὸ Γερόβραχο.

Κάτω, ὅσο ἡ ὀμίχλη καὶ τὸ χιόνι ἀφίνουνε τὸ βλέμμα μας νὰ ξεχωρίση, χάσκει ἓνα βάρβαρο, τὸ Ἀρθανιτόρεμα. Στὸ σημεῖο τοῦτο θρίσκουμε τὸ χιόνι κρυσταλλισμένον· χρειάστηκε προσπάθεια καὶ μεγάλη προσοχή ὥς νὰ φτάσουμε τὴ Σκάλα.

Μπροστὰ ὁ Μπάρμπα - Θύμιος — ἀκαταπόνητος πάντα — σκάβει τὰ βήματά του κι' ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς στ' ἀχνάρια του. Ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ὀρθώνονται τὰ ἐλάτια πανύψηλα καὶ ἴσια σὰν κυπαρίσια. Κι' ἀπάνου στὰ δυνατὰ κλαριά τους κουβαλοῦν σὰ σὲ μπράτσα χαλύβδινα φορτώματα ὀλόκληρα χιονισιῶ. Ἄθελα κάνω τὴ σύγκριση μὲ τὰ καεκτικὰ ἔλατα τῆς Πάρνηθος καὶ τοῦτα δῶ, μοῦ φαίνονται γίγαντες μπροστὰ τους.

Ἀπ' τὴν ἀριστερὴ πλευρά, καθὼς βαδίζουμε, ἀνακατεῦνται τὰ ἐλάτια καὶ τὰ κέδρα μὲ κάτι, βράχια μυτερὰ, παράξενα καὶ καθὼς ὅλα εἶναι λευκοφορεμένα, δὲν μπορεῖς νὰ ξεχωρίσης τί εἶναι δέντρο καὶ τί βράχος.

Ἡ Σκάλα, ποῦπα πὶο πάνου, εἶναι φτιασμένη ἀπὸ Κουκοδιατιανοὺς γιὰ νὰ ὀδηγοῦνε τὰ κοπάδια τους κάτω ἀπ' τὴν κορυφὴ γιὰ ξεκαλοκαιριό. Εἶναι ἓνας θεόρατος βράχος στὴν ἄκρῃ τῆς πλαγιάς, σκισμένος μὲς τὴ μέση κι' ἀπάνω στὴ σκισμάδα λαξευμένα τὰ σκαλιά.

Τώρα γίνεται ἀδιάβατο τὸ μέρος, καθὼς σκεπάζεται μὲ ἀφθονο χιόνι ἡ σκισμάδα αὐτὴ τοῦ βράχου, κι' οὔτε ποτὲ πού ἐπεχείρησε κανεὶς νὰ τὸ διαβῇ χειμῶνα.

Σιγὰ - σιγὰ μὲ κόπο κι' ἀγωνία περνᾶμε ἀνάμεσα τοῦ βράχου κι' ἀντικρύζουμε ἀπέναντι τὸ λαιμὸ τῶν Κόκκινων Λιθαρῶν, πού βγαίνει στὸ Διάσελο κάτου ἀπ' τὴν κορυφή. Ἀπὸ δῶ μέχρι τὸ λαιμὸ αὐτὸ εἶναι ἓνα τέταρτο δρόμος, ἓνα τέταρτο εὐχάριστης πορείας τὸ καλοκαίρι. Γιὰ μᾶς ἔγινε ἐξαντλητικὴ προσπάθεια μιάμισης ὥρας.

Μιὰ παρατήρηση ὅμως. Ἀπὸ κακὴ συνήθεια ἢ γιὰ νὰ παραστήσουνε τοὺς ἑαυτοὺς τους ἥρωες, ὅσοι γιὰ πρώτη φορὰ βρεθοῦνε σὲ κάπως σκληρὲς τέτοιες συνθήκες, τοὺς ἀρέσει νὰ μεγαλοποιῶν τὸν κίνδυνο πού διατρέξανε κι' ἔτσι τρομάζουν κι' ἀποτρέπουν ἀπὸ παρόμοια τολμήματα τοὺς νεαροὺς ὀρειβάτες.

Θὰ παρακολοῦσα νὰ μὴ μοῦ ἀποδοθῇ ὅμοια κατηγορία, γιατί οὔτε εἶναι πρώτη φορὰ πού βρέθηκα σὲ κακὲς συνθήκες ὀρειθασίας, οὔτε ἄλλωστε μπορῶ νὰ πῶ πῶς ἐμεῖς διατρέξαμε κίνδυνο ἄλλο ἀπὸ τοῦ περάσματος τῆς πλαγιάς τοῦ Γεροντόβραχου κι' ὥς νὰ διαδοῦμε τὴ Σκάλα. Τὸ γεγονός εἶναι τοῦτο, πῶς ὅσο κι' ἂν ἐνοιῶθαμε ἀσφαλεῖς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἡ ἀντάρα, πού διαρκῶς μᾶς τύλιγε καὶ περισσότερο, τὸ πέσιμο τοῦ χιονιοῦ πού μᾶς τρύπαγε τὸ πρόσωπο, καὶ τὸ φρέσκο χιόνι πού πατάγαμε, ἰδίως αὐτό, μᾶς ἔκαναν ἀδύνατη τὴ συνέχιση τῆς προσπάθειας. Βυθιζόμαστε τώρα ὥς τὸ γόνατο στὸ χιόνι κι' ἦταν πρόβλημα τὸ σήκωμα τοῦ ποδιοῦ. Ὅταν καταφέρναμε νὰ τὸ σηκώσουμε ἐκάναμε ἓνα βῆμα πρὸς τὰ μπρός, ἀλλὰ τὸ καινούργιο τοῦτο βῆμα ἦταν καὶ βαθύτερο ἀπὸ τὸ προηγούμενο. Φανερό πῶς θὰ καπιάζουμε ὑπεράνθρωπα μὲ μὴδὲν ἀποτέλεσμα μιὰ πού ἦταν ὅλα σκεπασμένα ἀπ' τὴν ἀντάρα.

Ἔτσι πῆρα τὴν ἀπόφαση τοῦ γυρισμοῦ. Δὲν τοὺς βρήκα ὅλους σύμφωνους ἀμέσως, μὰ δὲν ἄργησαν καὶ πολὺ νὰ συμφωνήσουν, ὅταν πιά ἓνας - ἓνας ἀρχίσαμε νὰ μένουμε κολλημένοι στὸ χιόνι.

Ἐκουραστήκαμε, λοιπόν, γιὰ λίγο στὸ λαιμὸ τῶν Κόκκινων Λιθαρῶν, σὲ ὑψόμετρο 2300 περίπου μέτρων, ἐφάγαμε κάτι, πάντα ἀνάμικτο μὲ χιόνι πού τρύπωνε ὥς μέσα

στὰ σακκίδια κι' ἐσκέπαζε ὅ,τι βγάλαμε φαγώσιμο, κι' ἀρχίσαμε τό... κατρακύλισμα στὸ χιόνι.

Λίγο μετὰ τὸ μεσημέρι θρίσκουμε γύρω στὴ σόμπα τοῦ καφενείου τοῦ χωριοῦ καὶ πίνοντας τὸ νόστιμο ποτὶ τῆς Γκιῶνας συζητούσαμε μὲ τοὺς χωρικοὺς, πού ὅλοι ἐνδιαφερόντουσαν νὰ μάθουν ὥς πού φτάσαμε.

Τ' ἀπόγευμα ἐπισκευτήκαμε τίς πηγὲς τοῦ Κηφισοῦ, τὸ Κεφαλόβρυσο, ὅπως χαρακτηριστικὰ τὸ λένε στὸ χωριό.

Εἶναι πέντ-ἕξι ἄνδρες, πού μιὰ στὴν ἄκρῃ δεξιὰ εἶναι κι' ἡ κυριώτερη. Τὸ νερὸ κοχλάζει μὲ δισσύνῃ καὶ κατρακυλᾷ μὲ θόρυβο, σχηματίζοντας μικροὺς καταράχτες, πού κινοῦν τὸ Μαντάμι. Εἶναι ἓνας στρόφαλος μὲ τέσσερα φτερά· καθένα γυρνώντας χτυπᾷ καὶ ἀνασηκώνει ἀπὸ ἓνα μεγάλο ξύλινο σφυρί. Καὶ τὰ τέσσερα αὐτὰ σφυριά χτυποῦνε διαδοχικὰ καὶ ἐπὶ 10 — 20 ὥρες τὸ φαντὸ, γιὰ νὰ ξεστρυφτῇ, νὰ σφίξῃ καὶ νὰ πάρῃ τὴν τελικὴ μορφὴ του.

Πιὸ κάτω εἶναι ἡ Ντριστήλα. Ἐνας λάκκος μὲ πλάκες τριγύρω, πού ρίχνουν μέσα τὸ φαντὸ ἀπὸ μαλλί τράγιο. Τὸ νερὸ, καθὼς πέφτει ἀπὸ ψηλὰ μὲ ὀρμὴ πρὸς τὴ μιὰ πλευρά, ἀναγκάζει τὸ φαντὸ νὰ γυρίζῃ ὀρθῶς σὲ μιὰ δίνη ἐπὶ 24 ὥρες. Ἔτσι ὅλη ἡ ἄγρια τρίχα βγαίνει ἀπ' ἔξω καὶ τὸ φαντὸ γίνεται ὑπερβολικὰ χοντρο καὶ σκληρό. Ἀπ' αὐτὸ φτιάχνουμε τίς σκαπότες, τίς ἀδιαπέραστες ἀπὸ βροχὴ καὶ κρῦο.

✱

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε!...». Στίς τρεῖς τὴ νύχτα σηκωνόμαστε μὲ τὴν πρώτη καμπάνα γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Θεωρούμεθα φιλοξενούμενοι καὶ μᾶς δίνεται θέση τιμητικὴ, ἀπ' ὅπου παρακολουθοῦμε τὴ Χριστουγεννιάτικὴ Λειτουργίαν.

Στίς 9 ἀποχαιρτοῦμε τὴ φιλόξενη οἰκογένεια τοῦ Παπᾶ — Χασιακοῦ κι' ὅσους γνωρίσαμε ἐν τῷ μεταξὺ κι' ἀναχωροῦμε ὑπὸ βροχὴ ὥς εἴχαμε ἔρθει.

Παίρνουμε τώρα ἄλλο δρόμο παλὸ τούρκικο, ὅπως φαίνεται γιατί σὲ πολλὰ του σημεία εἶναι στρωμένος καλντερίμι. Κατευθύνεται στὴν Ἀμφισσα, πού ὑπάρχει ἀπ' τὴν Καλοσκοπὴ κάπου ἑννέα ὥρες.

Σὲ γραφικότητα εἶναι σπάνιος γιατί περνᾷ κάτω ἀπὸ ἐλάτια, δρυὲς καὶ κέδρα κι' ὅπου ξανοίγει ἀριστερὰ βλέπεις τίς ρεμματιές καὶ τὰ λαγγάδια ὡς τὴ Γραβιά. Κι' ὅτε περάσης ἀκοὺς ὀρμητικὰ νερὰ νὰ τρέχουνε. Τὸ καλοκαίρι ἐδῶ ἡ θλάσθησις ὀργιάζει, ὅπως μαθαίνουμε, γῆς δὲ βλέπεις πουθενά, ὅλα καταπράσινα. Τώρα οἱ φτέρες κιτρινίζουν κ' οἱ δρυὲς στρώνουν τὸ διάβα σου μὲ χρυσοκίτρινο χαλί, τὰ ξερά τους φύλλα, πού πέφτουνε ἀδιάκοπα στὸ ῥίπισμα τοῦ ἀγέρα κι' ἀφίνουν τὰ κλαριά πάντα καὶ πὶο γυμνά.

Πιὸ κάτου ἐγκαταλείπουμε τὸ δρόμο αὐτὸ καὶ κάνουμε ἀριστερὰ πρὸς ἓνα χάνι, τὸ χάνι τοῦ Ζαγγανᾶ. Μιὰ τοποθεσία θαυμαστὴ μὲσα σ' ἐλάτια καὶ πλατάνια, πού τὸ καλοκαίρι συγκεντρώνει πολλοὺς παραθεριστὰς ἀπ' τὸν Πειραιᾶ.

Στὴν περιφέρεια τοῦτῃ παλὰ θρίσκονταν τὸ Καστέλλι. Σιγὰ - σιγὰ κατέβαιναν κι' ἔχτιζαν τὰ σπιτία τους κοντὰ στὰ χτήματά τους, πού ἀπέχουνε ὡς δυὸ ὥρες ἀπὸ δῶ. Ὡς ποῦ τέλος ἔγινε τὸ σημερινὸ Καστέλλι κι' ἐρειπώθηκε ὅλα ἐδῶ. Ἀπέναντι στὴν κορυφὴ ἐνὸς λόφου διακρίνονται καὶ τὰ ἐρείπια πύργου. Κάστρο τ' ὀνομάζουν καὶ στὴν ἐπανάσταση προστάτεψε τὰ γυναικόπαιδα τῆς περιφέρειας.

Ἀπὸ δῶ πιά μᾶς παραλαμβάνει ὁ κ. Βάσος Μοσχολιός, πούχε ἔρθει ὡς ἀπάνου γιὰ κυνήγι κι' εἴχαμε συμφωνήσει νὰ συναντηθοῦμε ἐδῶ. Γίνεται... ἐπίσημος ἀρχηγός μας, καὶ μᾶς ὀδηγεῖ στὸ Καστέλλι. Γιортάζει τὸ χωριὸ ὀλόκληρο. Σήμερα — μᾶς λέει — πρέπει νὰ ἐπισκεφτοῦμε τοὺς Χρήστους κι' αὐριο τοὺς Παναγιώτες καὶ Παναγιούλες, πού κατὰ τοπικὴ συνήθεια γιορτάζουνε τὴν ἐπομένη τοῦ Χριστοῦ.

Μετά τὸ ἐπίσημο γεῦμα στὸ σπίτι τοῦ Μιχάλη Μοσχολίου — πού τὸν εὐχαριστοῦμε κι' αὐτὸν καὶ ὅλους τοὺς φιλόξενους Καστελλιώτες πού μᾶς περιποιήθηκαν περισσότερο ἂν' τὸ πρέπον — ἀρχίζουμε τίς ἐπισκέψεις. Δὲν εἶναι τυπικές, ὅπως σέ μᾶς, νὰ πάρης τὸ γλυκὸ καὶ τὸ πιστό, νὰ εὐχηθῇς καὶ νὰ πῇς δουλειά σου. Ἐδῶ γίνεται γλέντι στὴν πιὸ μεγάλη σάλα τοῦ σπιτιοῦ, πού συνήθως εἶναι αὐτὴ ὅπου βρίσκεται καὶ τ' ἀναμμένο τζάκι, στρώνεται τὸ τραπέζι μὲ χίλιων εἰδῶν «ἐδέσματα» κι' ὅλα ἀπὸ... γουρουνί. Κάθε σπίτι αὐτές τίς μέρες σφάζει χοῖρο. Στὸ γιορτινὸ, λοιπόν, Καστελλιώτικο τραπέζι θὰ θρῆς πρῶτα καὶ καλλίτερα τὰ «κοντοσουφλὶα», σουβλάκια δηλαδὴ ἀλλὰ δεκαπλάσια σὲ μέγεθος καὶ νοστιμάδα. Μετὰ τὴ «νοματιὰ» ἔντερα χοιρινὰ γεμισμένα μὲ ρίζι καὶ διάφορα καρυκεύματα, κατόπιν ἐντόσθια κατὰ διάφορους τρόπους φτιαγμένα, κρεατόπιπτες, γαλατόπιπτες, κουκουφίγκι, κλάστρα κι' ἕνα σωρὸ ἄλλα. Μεζὲς λοιπόν καὶ κρασί ὥσπου νάρθη ἄλλη παρέα νὰ χαιρετήσῃ καὶ τότε διακόπτεται τὸ ἕνα γλέντι κι' ἀρχινᾷ πάλι μὲ τοὺς ἄλλους. ὥσπου νάρθουν ἄλλοι κι' ἔπεται συνέχεια...

Γυρίζουμε ἔτσι καὶ χαιρετοῦμε μερικὰ φιλικὰ σπῆματα τοῦ... ἐπίτιμου ἀρχηγοῦ μας καὶ στίς ὀκτὼ τὸ θράδυ ἐπιστρέφουμε στοῦ Μιχάλη Μοσχολίου, ὅπου μᾶς περιμένει μιά... ἐλκυστικὴ στρωματοῦδα.

Τὴν ἐπομένη μετὰ δυὸ ἀκόμα συμπληρωματικές ἐπισκέψεις ἀναχωροῦμε γιὰ τὴ Γραβιά. Ἐπισκεπτόμαστε τὸ ιστορικὸ χάνι, πού δὲν ἀπομένουν παρὰ λίγα ἐρείπια ἂν' αὐτό, κατόπιν τὴν προτομὴ τοῦ Ἀνδρούτσου, δίπλα στὸ σημεῖο πούδρασε τόσο ἀποτελεσματικὰ μὲ τὰ 120 παλληκάρια του καὶ μετὰ κατεβαίνουμε πρὸς τὸ Μπράλλο.

Κι' ἐνῶ περιμένουμε τὸ τραῖνο ἀπολαμβάνουμε τὴ θεαματικὴ χαράδρα ἀνάμεσα Γκιώνας καὶ Βουνοῦ Γραβιάς, ἂν' ὅπου ὁ δρόμος περνάει γιὰ τὰ Σάλωνα.

Κι' ὡς τὸ κυττάζω ἀφηρημένα γυρνοῦν στὴ μνήμη μου ἀσυναίσθητα οἱ στροφές τοῦ Ζαλοκώστα:

Ἀπὸ κρότον ὀργάνων βουίζει
τῆς Γραβιάς τὸ βουνὸν ἀντικρὺ
Λάμπουν ὅπλα χρυσὰ καὶ λερὴ
Φουσανέλλα μαυρίζει...

Δεκέμβριος 1934

Ρ.Π.

Καὶ ἐδῶ τελειώνει ἡ περιγραφή τῆς ἐκδρομῆς.

Ἀξέχαστος θὰ μοῦ μείνει ὁ Μπάρμπα Θύμνιος ὁ Κατσάνης.

Τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1939 εἶχα ἀνεθεῖ στὸ χωριὸ γιὰ νὰ περάσω τίς γιορτές. Χιόνι πολὺ πού μὲ τὴν κυκλοφορία τῶν κατοίκων οἱ δρόμοι ἦταν ὅλο λάσπη καὶ χιόνι. Μία παρέα καλὴ κάναμε ἐπισκέψεις στοὺς ἐορτάζοντες τὴ δευτέρη μέρα τῶν Χριστουγέννων. Μαζί μας καὶ ὁ Μπάρμπα - Θύμνιος ὁ Κατσάνης, ὅλο ζωντάνια καὶ ἔρεξη γιὰ τὸ χοιρινὸ κοντοσουφλί καὶ τὸ καλὸ κρασί, σὲ κάθε σπίτι πού πηγαίναμε.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ξεμοναχιάζει ἐμένα καὶ τὸν ἀδελφό μου τὸ Νίκο, ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Ζαχαρο-Γεώργη (ἡ «Θέμις» ὥπως τὸν λέγαμε οἱ νεώτεροι) καὶ μᾶς λέγει:

«Βρὲ παιδιὰ μου. Γλέντησα μὲ τὸν παπὸν σας τὸν Νικολάκη, γλέντησα μὲ τὸν πατέρα σας τὸν Παπαγιάννη, γλεντάω σήμερα καὶ μὲ σᾶς. Θὰ γλεντήσω καὶ μὲ τὰ παιδιὰ σας καὶ ὕστερα θὰ πεθάνω».

Τόσο κουράγιο εἶχε!

ΓΡ. Ι. ΧΑΣΙΑΚΟΣ

Ἀθήναι, Δεκέμβριος 1977

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΧΩΡΙΑΝΩΝ ΜΑΣ

Ἀνάμεσα στὶς τόσες διακρίσεις συγχωριανῶν μας πού ἔρχονται στὴ δημοσιότητα εἶδαμε μὲ χαρὰ νὰ δημοσιεῦται στὸ περιοδικὸ «ΠΑΝΘΕΟΝ» ἡ φωτογραφία τῆς Αἰκατερίνης Μαργαρίτη - Δανιήλ, πού μπήκε δευτέρη στὴ Σχολὴ Πολιτικῶν Μηχανικῶν, μαζί μὲ μιὰ συνέντευξη πού μ' εὐχαρίστησε τὴν ἀναδημοσιεύουμε:



Ἡ Αἰκατερίνη Μαργαρίτη-Δανιήλ μπήκε δευτέρη στὴ Σχολὴ Πολιτικῶν Μηχανικῶν τοῦ Ε.Μ.Π. Στὴν ἐπαφὴ πού εἶχαμε μαζί της, μᾶς εἶπε:

«Παράλληλα μὲ τὸ σχολεῖο καὶ τὸ φροντιστήριο, ἔκανα ρυθμικὴ καὶ ἔπαιρνα μαθήματα πιάνου. Κουράστηκα κάπως, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ πῶ ὅτι στερή-

θηκα κάτι. Δὲν σταμάτησα καμιὰ ἀπὸ τίς ὑπόλοιπες δραστηριότητές μου γιὰ τὸ διάβασμα. Μοῦλειψε ὅμως ὁ ὕπνος. Κατὰ μέσον ὄρο κοιμόμουν τέσσερις ὥρες τὴ μέρα. Περίμενα ὅτι θὰ μπῶ στὴ Σχολή, ἀλλὰ ὄχι σὲ τόσο καλὴ σειρά. Βέβαια, πάντα σκεπτόμουν καὶ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ μὴ μπῶ, γιατί ξέρω ὅτι ὑπάρχουν καὶ οἱ περιπτώσεις ἀσυνειδησίας τῶν διορθωτῶν.

Πιστεύω ὅτι τὸ βασικὸ γιὰ νὰ πετύχει κανεὶς στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις, εἶναι νὰ παρακολουθεῖ σωστά τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου, καὶ ὄχι νὰ ρίχνει τὸ θάρος στὸ φροντιστήριο. Οἱ γνώσεις πού παρέχονται στὸ σχολεῖο δὲν μποροῦν ν' ἀποκτηθοῦν ἀκόμα καὶ μέσα στὸ καλύτερο φροντιστήριο.

Ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὰ Μαθηματικὰ καὶ τὸ Σχέδιο, μὲ ὥθησαν νὰ διαλέξω τὴ Σχολὴ αὐτή. Ἀρχικὰ εἶχα σκεφτεῖ καὶ τὸ Μαθηματικὸ τμήμα τῆς Φυσικομαθηματικῆς, ἀλλὰ εἶδα ὅτι ὁ ὀρίζοντας πού σοῦ ἀνοίγεται μετὰ δὲν εἶναι καὶ τόσο καλός.

Τὸ γεγονὸς ὅτι στὸ χωρὸ πού διάλεξα, τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ εἶναι ἄντρες, δὲν μὲ πειράζει. Ἄλλωστε ἀπὸ μικρὴ συνήθιζα νὰ τοὺς ἀντιμετωπίζω καὶ αὐτὸ δὲν μοῦ ἔχει δημιουργήσει κανένα πρόβλημα. Βέβαια, τὸ ξέρω ὅτι πρέπει ν' ἀγωνιστῶ περισσότερο ἀπὸ ἕνα ἄντρα γιὰ νὰ φτάσω στὸ ἴδιο σημεῖο πού θὰ φτάσει καὶ κείνος μὲ λιγότερες προσπάθειες. Ἀλλὰ δὲν μὲ πειράζει. Ἄλλωστε, ὅλες οἱ γυναῖκες σήμερα τὸ ἴδιο πρόβλημα ἀντιμετωπίζουν.

Πιστεύω πὼς στὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ μπορεῖ καλύτερα νὰ συμμετέχει ὁ ἄντρας. Ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τὸ κύριο θάρος πέφτει στὴ μάνα. Γι' αὐτὸ θὰ πρέπει οἱ γυναῖκες ν' ἀποκτήσουν προνόμια ἀπὸ τὸ κράτος. Πιστεύω στὴν ἰσοτιμία ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ὄχι στὴν ἰσότητα.

Βέβαια, γιὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν ὅλ' αὐτὰ, χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια. Γιατί ὁ ἄντρας ἀντιδρᾷ. Γι' αὐτὸν εἶναι θέμα φιλαρχίας καὶ γοήτρου νὰ ὑπερέχει. Ἀλλὰ φταῖνε καὶ οἱ γυναῖκες, οἱ ὁποῖες ἐπειδὴ ντρεσάρονται ἀπὸ μικρὲς, μαθαίνουν καὶ ὑπηρετοῦν τοὺς ἄντρες ἀδιαμαρτύρητα.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΟΦΥΤΕΥΣΗ

Σε παλιότερο Δελτίο μας (ἀριθ. 8) καταχωρήσαμε ἓνα κείμενο μὲ τὸν τίτλο «Σταυροφορία γιὰ δενδροφύτευση». Ἐκεῖνο τὸ κείμενο ἦταν σὰν σπόρος πὺλ ἐπεσε σὲ γῆ ξερὴ καὶ χάθηκε, ἀφοῦ δὲν προκάλεσε καμιά σταυροφορία.

Σήμερα ξαναγυρίζουμε στὸ ἴδιο θέμα. Παρακάτω δημοσιεύουμε πάλι μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ γιανοῦ μας Ἡλία Κατσανιώτη, υπερθεματίζοντας αὐτὰ πὺλ λέει. Μποροῦμε μάλιστα νὰ προσθέσουμε στὶς πληροφορίες τοῦ τῆ μεγάλης ἐκστρατείας πὺλ ἔκαναν οἱ Ἰσραηλίτες σ' ὅλο τὸν κόσμο γιὰ νὰ συγκεντρωθοῦν γοήματα γιὰ τὴ δενδροφύτευση τῆς χώρας τους, ὑποσνόμενοι στοὺς δωρητὲς ὅτι θὰ φύτευαν ἓνα δέντρο στὴν πατρίδα τους μὲ τ' ὄνομά τους. Ἔτσι, δίνοντας μιὰ νοικοκυρὰ τοῦ Καναδᾶ 50 δολλάρια, ἤξερε ὅτι κάποιον δέντρο στὸ Ἰσραὴλ φυτεύτηκε ἀπὸ αὐτὴ σ' ὄνομά της καὶ στὴ μνήμη της.

Ὁ Σύνδεσμός μας θὰ ὀργανώσει εἰδικὴ ἐξόρμηση πὺλ γοήγορα θὰ ἀνακοινώσει, ὅπου ἓνα πούλμαν μὲ νέα παιδιά θὰ κάνει ἐκδρομὴ στὸ χωριὸ μὲ σκοπὸ τὴ δενδροφύτευση τῶν χώρων τῆς Κακοτράχης, Νέου καὶ Παλίου Νεκροταφείου, τοῦ Ἀγιαννάκη κλπ.

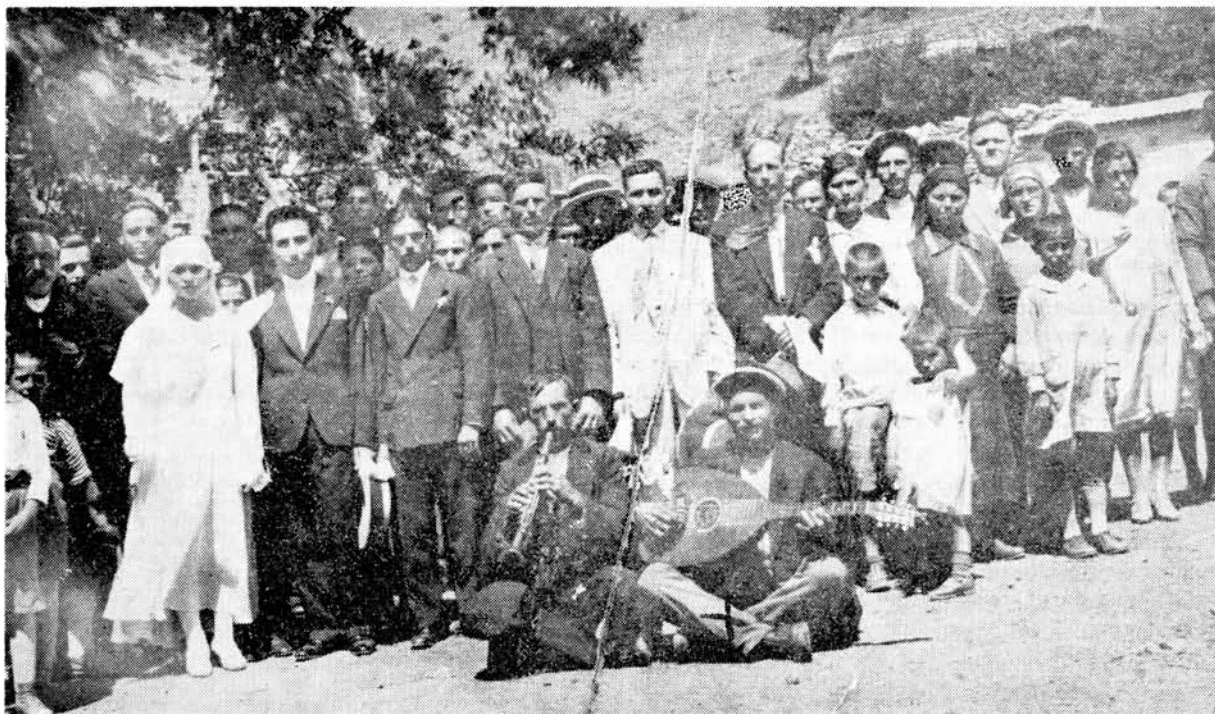
Ὅσοι δὲν μποροῦν νὰ ἔλθουν καὶ νὰ προσφέρουν προσωπικὴ ὑπηρεσία, νὰ μᾶς ἀποστείλουν γιὰ τὸν εἰδικὸ λογαριασμὸ «Δενδροφύτευση» 500 ἢ 1.000 δραχ-

μὲς κι' ἐμεῖς θὰ τὶς χορηγοποιήσουμε γιὰ νὰ φυτέψουμε ἀντίστοιχα σ' ὄνομά τους ἓνα ἢ δύο δέντρα καὶ ἀναλαμβάνουμε τὴν ὑποχρέωση νὰ τοὺς πληροφορήσουμε ποῖο δέντρο εἶναι δικὸ τους. Ἔτσι θὰ λέμε μιὰ μέρα τ' ὄνομά τους, ὅπως σήμερα λέμε ὅτι τὴ Λεπτοκαριὰ στὴν Κεντρικὴ Πλατεία τὴν ἔφερε καὶ τὴν φύτεψε ἀπ' τὰ Κιμάσια ὁ Ζαχίλας. Τὸν πλάτανο τῆς Πλατείας τὸν φύτεψαν οἱ Γ.Τ. Κόλιας, Ἡλ. Κατσανιώτης, Κ. Κεραμίδας. Τὰ δύο πλατάνια στὴ δρύση τῆς Παναγίας ὁ Θεμιστοκλῆς Γ. Ρασιτόπουλος, τὸν πλάτανο κάτω ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ Παναγία ὁ Γεώργιος Σκουρτίδης κι' ἄλλα.

Καὶ τώρα ἡ ἐπιστολὴ τοῦ γιανοῦ μας.

Ὁμολογῶ ἀπερίφραστα τὴν ἱκανοποίησή μου γιὰ τὴν πρόοδο πὺλ σημειώνει ἡ νέα γενιά τοῦ χωριοῦ μας στὶς γυμνασιακές, ἀλλὰ καὶ τὶς πανεπιστημιακές σπουδές της. Τῆς ἀξίζουν πολλὰ πολλὰ συγχαρητήρια καὶ ἀπειρες εὐχές νὰ τοὺς καμαρώσουμε ἔτσι ἀποδοτικούς καὶ δημιουργικούς καὶ στὸν οὐσιαστικὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς, πὺλ ἀρχίζει μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν. Γιατὶ οἱ σπουδὲς θὰ καταλήξουν, ὁ καθένας νὰ πάρει ἓνα χαρτί, ἓνα τίτλο στὰ χέρια του, ὁ ὁποῖος ὅμως θὰ μείνει νεκρὸ γράμμα, ἂν ὁ κάτοχός του δὲν καταβάλλει κάθε δυνατὴ προσπάθεια νὰ μεταφέρει στὴν πράξη καὶ νὰ ὑλοποιήσει τὶς τόσο ὠφέλιμες γυμνα-

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ



Φωτογραφία ἀπὸ τὸ γάμο τῆς Κούλας Ν. Τσόχλα καὶ τοῦ Ἀντ. Κουτσουβέλη πὺλ ἔγινε πρὶν ἀπὸ 50 χρόνια (29.6.1929) στὸ χωριὸ. Διακρίνουμε ἀπὸ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, μετὰξὺ ἄλλων, τοὺς χωριανούς μας Γιάν. Κεραμίδα, Γ. Ἀχλαδᾶ, Νικ. Χασιακό, Γιάν. Χαμηλό, Τριαντ. Τσόχλα, Παναγιῶ Ν. Τσόχλα, Γερ. Μαλιβίτση καὶ ἄλλους. Ἐπίσης διακρίνουμε τὸ κλαρίνο τοῦ Γιαν. Τριανταφύλλου (Πράντζα) καὶ τὸ λαγούτο τοῦ Γιάν. Τομαρᾶ, πὺλ χρόνια ἔδιναν τὸν ἑορταστικὸ τόνον σὲ τέτοιες ἐκδηλώσεις.

(Τὴ φωτογραφία μᾶς τὴν ἔστειλε ὁ Γεώργ. Γ. Τομαρᾶς)

σιακές ή πανεπιστημιακές γνώσεις.

Δέν είναι εύκολο πράγμα ή μετάπτωση από τη θεωρία στην πράξη. Γι' αυτό πιστεύω ότι το κάθε παιδί κι' ο κάθε νέος είναι ανάγκη, από την εποχή που βρίσκεται στα θρανία ή τις ακαδημαϊκές αίθουσες, παράλληλα πρὸς το ουσιαστικό ενδιαφέρον για τη συνειδητοποίηση των θεωρητικών γνώσεων, νά θρίσκει χρόνο και τρόπους ν' απασχολείται με την πράξη, με θετικό και δημιουργικό έργο.

Δέν πρέπει νά νομίζουν ότι μιὰ χειρωνακτική απασχόληση είναι έργο άλλων και όχι δικό τους. Αντίθετα, πρέπει νά γίνονται τὸ ζωντανὸ παράδειγμα καὶ στοὺς μὴ γνωρίζοντες πολλὰ γράμματα, πού ἔτσι θ' ἀποδείξουν ὅτι ἡ μάθηση καὶ ἡ καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν προσόντων κάνουν τὸν ἄνθρωπο καλλίτερο καὶ ἀποδοτικώτερο, τόσο γιὰ τὸν ἑαυτό του, τὸ ἄμεσο περιβάλλον του, ὅσο καὶ γιὰ τὴν Κοινωνία γενικώτερα. "Αν μάλιστα συνειδητοποιηθῇ ἡ ἔννοια τῆς διατηρήσεως τοῦ ΕΓΩ σὲ ἐπίπεδα ἀξιοπρέπειας καὶ τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος στὸ θεῖο ἀξίωμα «δὲ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσης», τότε ἄς εἶναι θέβαιος ὁ καθένας, καὶ ἰδιαίτερα οἱ νέοι, ὅτι ἡ ἀνθρωπιά τους θ' ἀποτελέσει τὸ ἀξιολογώτερο χαρακτηριστικό τῆς ζωῆς του, γιατί θὰ κρατήσῃ σὲ συνδυασμό, γνώση - μόρφωση καὶ ἦθος, πού τόσο πολὺ σὴν ἐποχὴ μας λείπουν.

Δέν κομίζω γλαῦκα εἰς Ἀθήνας μὲ τὰ γραφόμενα. Γιατί θὰ ἔχετε μᾶλλον πληροφορηθῇ ὅτι στὰ τρία μεγαλύτερα κράτη τοῦ κόσμου, Κίνα - Ρωσία - Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς, τόσο οἱ μαθητές, ὅσο κι' οἱ φοιτητές, σχεδὸν ὅλοι κατὰ τὸ διάστημα τῶν διακοπῶν τῶν μαθημάτων τους, ἀλλὰ ὅχι ὀλίγοι καὶ κατὰ τὴν περίοδο αὐτῶν, ἐργάζονται τὴ νύκτα ἀλλοῦ μὲν ὑποχρεωτικά, ἀλλοῦ δὲ μὲ τὴ θέλησή τους, χωρὶς νὰ διαλέγουν σὲ τί θὰ ἐργασθοῦν. Καὶ δέν θὰ μπορέσει κανεὶς νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τόσο οἱ θεωρητικὲς ἐπιστῆμες ὅσο καὶ γενικὰ ἡ τεχνολογία, ἔχουν φθάσει σὲ ὕψη ἀσύλληπτα καὶ συνεχίζουν τὴν ἀλματώδη πρόοδο γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ καλλιτέρευση τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων.

Ἀγαπᾶτε ὅλοι τὸ ἀληθινὰ ξεχωριστὸ σὲ φύση χωριὸ μας, τὴν ἀνεπανάληπτη Κουκουβίστα. Τί κάματε ὅμως γιὰ νὰ θελιώσετε τὴν ἀξέχαστη φυσικὴ τῆς ὠραιότητας καὶ τί κάματε ὥστε σεῖς οἱ ἴδιοι νὰ ὑπερφανεύεστε γιὰ τὰ ἔργα σας, πού θὰ κάνανε τὴ διαμονή σας ἰδιαίτερα εὐχάριστη καὶ τὸν κάθε ἐπισκέπτη νὰ χαρεῖ τόσο τὴν ἐργατικότητα, ὅσο καὶ τὴν καλλιτεχνικὴ εὐαισθησία τῶν ἀναμενόμενων δημιουργημάτων σας;

Ἀτυχῶς, ὡς τὴ στιγμή τίποτα. "Ο,τι ἔγινε καὶ ὅ,τι γίνεται, εἶναι ἀποτέλεσμα μερικῶν ἀνθρώπων τοῦ Συνδέσμου μας. Ἀλλὰ γιατί νὰ εἶναι οἱ τόσο λίγοι, ἀφοῦ εἴμαστε πολλοί;

Ἐλπίζω ὅτι θὰ θρεῖτε σωστὲς καὶ ὠφέλιμες τίς σκέψεις πού διαβάζετε. Καὶ ἂν δέν σκεφθῆτε κάτι ἀοριολογώτερο, τότε ἀξίζει νὰ διαβάσετε στὸ τεῦχος 8 τοῦ Δελτίου μας, σελ. 92 καὶ 93, τὸ ἄρθρο «Σταυροφορία γιὰ δειροφυτεύουσα» καὶ ἂν δυσκολευτεῖτε σὴν ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν γραφομένων, τότε περιορίσῃτε τουλάχιστον σὴν τόσο ἀναγκαῖα καὶ τόσο θεαματικὴ καὶ ὠφέλιμη δειροφυτεύουσα τοῦ λεγομένου Σχολικοῦ κήπου, μὲ κατάλληλο τρόπο καὶ μὲ ἀ-

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΥΝΗΓΩΝ

"Όταν ἀκούει κανεὶς ἱστορίες κυνηγῶν καὶ ψαράδων στὶς μέρες μας, συνήθως χαμογελά γιὰ πίσω ἀπὸ τίς φανταστικὲς κι' ἐκπληκτικὲς περιπτώσεις κρύβεται ἓνα σκοτωμένο σπουργίτι ἢ μιὰ σαρδέλα. Φέτος ὅμως σὴν Κουκουβίστα τὰ πράγματα ἦταν διαφορετικά, γιὰτὶ ἡ δημοσιογραφικὴ μας ἔρευνα ἀνακάλυψε τὸ σκοτωμὸ ἑνὸς ἀγριογούρουνο σὴν ὥρα πού ἔμπαινε στὰ σύνορα τοῦ χωριοῦ μας. Αὐτὸ ἔγινε τὸν



περασμένο Νοέμβριο καὶ εἶχε μιὰ ἀνεπάντεχη ἐξέλιξη. "Όταν οἱ κυνηγοὶ ἔγδαραν τὸ ζῶο σὴν ἀγορὰ τοῦ χωριοῦ καὶ τὸ κρέμασαν στὸ τσιγγέλι γιὰ πώληση, κατέφθασαν κυνηγοὶ ἀπὸ τὸ Σκλήθρο καὶ τὴν Κάβιανη ζητώντας μερίδιο, γιὰτὶ αὐτοὶ τὸ εἶχαν τραυματίσει στὸ δικό τους ἔδαφος. Ἡ διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς δύο ὁμάδες πῆρε διαστάσεις καὶ καθὼς δέν μπόρεσε νὰ θρεθῇ μιὰ δίκαιη λύση ζητήθηκε ἡ ἐπέμβαση τῆς Χωροφυλακῆς πού ἀκολούθησε τὴ λογικὴ τοῦ Σολωμόντα, μοιράζοντας τὸ ἀγριογούρουνο στὶς δύο ὁμάδες.

Γιὰ νὰ μὴ νομίσει κανεὶς ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξαίρετων κυνηγῶν μας ἦταν τὸ ἀμφισβητούμενο ζῶο πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ἀποτέλεσε μεγάλη ἐπιτυχία τὸ γεγονός ὅτι σὴν φετεινὴ κυνηγετικὴ περίοδο σκοτώθηκαν συνολικὰ ἀπὸ χωριανούς μας κυνηγοὺς δέκα ἀγριογούρουνα, πράγμα πού ἀνακούφισε τίς καλλιέργειες τοῦ χωριοῦ καὶ ἐξασφάλισε δόξα στοὺς κυνηγούς.

~~~~~  
νάλογη ποικιλία δένδρων.

Συγχαίρω θερμότατα τὸν ἀγαπητὸ Παναγιώτη Σκεπετάρη, γιὰ τὴ διάθεσή του καὶ τὴν προσφορὰ του γιὰ τὸ φτιάξιμο κάποιου ξενώνα στὸ χωριό. Σκέπτεται ὅμως, πόση ἀξία θὰ πάρει ὁ συζητούμενος Ξενώνας καὶ τὸ χωριὸ γενικώτερα, ὅταν δειροφυτευθῇ κατάλληλα ὁ λεγόμενος Σχολικὸς κήπος, πού εἶναι ἀναπόσπαστο συμπλήρωμα τοῦ χώρου τῆς κάποιας ἀγορᾶς τοῦ χωριοῦ, πού ἀσφαλῶς σὴν ζῶνῃ αὐτὴ νομίζω ὅτι θὰ θρεθῇ καὶ ὁ χῶρος γιὰ τὸν Ξενώνα;

"Όλες οἱ προσπάθειες ἔχουν τίς δυσκολίες τους, ἀλλὰ τὸ «θέλει» ἐστὶ δύνασθε». Ἐμπρὸς λοιπὸν στὸ ἔργο μὲ πραγματικὴ συνεργασία μὲ τοὺς δασικοὺς ὑπαλλήλους τοῦ χωριοῦ, μὲ τὸ Σύνδεσμό μας καὶ μὲ κάθε καλοπροαίρετο, ἂν θρεθῇ.

ΗΛ. ΕΥΘ. ΚΑΤΣΑΝΙΩΤΗΣ

Ἱατρὸς - Ἀκαδημία 15

## ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

Του Γ. Τ. ΚΟΛΙΑ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Κλείσαν οι στράτις του Μουριά, κλείσαν κι τὰ ντιρβένια,  
κλαίνει τ' άχούρια γι' άλουγα κι τὰ τζαμιά γι' άγάδισ,  
κλαίει: κι νιά χανούμια, κλαίει για τούν υγιό της.  
Μή λάχιν ή μέρα ή βρουχιρή κ' ή νύχτα ή πουντισμένη,  
πού κίνησ' ου Κεμήλ-μπεης, στήν Κόθρου για νά πάη.  
Στού δρόμου, νόπου παίρνι, όλου παρακαλειέταν

«Θέ μου, νά βρω τούς άρχοντις κι όλους τούς δισηπου-  
(τάδισ,

νά μη σηκώσουν άρματα Ρωμαίοι άπάν' τούς Τούρκους.»  
Κουλουκουτρώνης φώναξι κι του σπαθί του λέει

«Προυσκύνα, βρέ Κεμήλ-μπεη,...

νά σοῦ χαρίσου τή Ζουή σένα κι του πιδιού σου.»

Τούν γρίθα του κουντουκρατεί...

κι όλου τούν κάμπου γκιζιρεί κι όλα τὰ μιτιρίζι

«Δέν προυσκυνώ, βρέ Θουδουρή, σι σε Κουλουκουτρώνη!»

Κι ου πόλιμου ξικίνησι κι πιάσανι ντουφέκι.

Διώχνουν τούς Τούρκους δυνατά, διώχνουν κι τούς σκου-  
(τύνουν,

στοῦ Σάλουνα τούς κλείσανι τς έχουν αποκλεισμένους,  
κι δέν τούς δίνουν του ψουμί...

κι δέν τούς δίνουν του νιρό, τς έχουν άπουκλεισμένους.

Κ' οι Τούρκοι παραδόθηκαν στους Έλληνες για σκλάβοι.

Δέν κλαίνει πού τούς σκότουσαν, μούν' κλαίν πού τς ει-  
(χουρίζουν,

κλαίνει μαννάδισ για πιδιά κι τὰ πιδιά για μάννις.

(Μου το υπαγόρευσε ο Χ. Κόλιας, έτών 80.  
Πρβλ. Λογογρ. Α' 590. ΠΕ άρ. 13.)



«Ήϋνα, καϊμένη Άναστασιά, Ήϋνα, καϊμένη χήρα,  
Ήϋνα ν' άνάψης τή φουτιά κι κόλλα κι του λύχνου  
κ' έλα σιμά μου πλάγιασι κ' έλα σιμά μου γεϊρι,  
μπέλι κι Ήμιρώναμι, μάς έπιρνι ή μέρα.

—Καλά ήσαν, Φλώρι μ', στάϊ βουνά, ψηλά στα κουρ-  
(φουβούνια,

τί χάλιβις, τί γύριβις δώ στοῦ Δαδιοῦ τούν κάμπου;

—Οῦ Άντρίτσους μου παράγγειλι κι μου 'στιλι κι γράμμα'  
Φλώρι μ', νά ρήης στούν πόλιμου, μιντάτι νά μου κάμης.»

Σάν ήρθι κι χουχούτιξι μέσ' στοῦ Δαδιοῦ τούν κάμπου,  
στά δόντια φέρνει του σπαθί, στα χέρια του ντουφέκι,  
πέφτουν τὰ βόλια σά βρουχή, κανόνια σά χαλάζι,  
κι αυτά τὰ λιανουντούφικα σάν άμμους τής θαλάσσης.

(Τό έγγραψα από ένα γέρο 80 χρονών. Πρβλ.  
Λογογρ. Ε' 97 και Η' 205.



«Ήϋνα, καϊμένη Άναστασιά, Ήϋνα, καϊμένη χήρα,  
Ήϋνα ν' άνάψης τή φουτιά, νά σθύσης του λυχνάρι,  
γιατί μάς πήρ' ή χαραυγή, του δόλιου μισημέρι.

—Πώς νά σ'κουθώ, λιθέντη μου, πού είμι στήν άγκα-  
(λιά σου!

Μπιδεϋκαν τὰ μαλλάκια μου μαζι μι τὰ δικά σου,

νά τὰ ειμπλέξου δέ μπουρῶ, νά φύγου δέ μ' άφήνουν.

Μου 'πισι του φισάκι μου, μι τή χρυσή του φούντα.

«Φισάκι μου, πού ήσαν προυσιές, παρὰ προυψές κι ά-  
(πόψι;

—Νιψές ήμουν στή μάννα μου, προυψές στήν άδирφή,  
(μου,

κι απόψ' ήρθα σι σένανι...».

Τό έγγραψα από την Άθ. Κόλια, έτών 55.

## ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Λένε μερικοί ότι στην εποχή μας δέν γίνονται θαύματα. Όμως, 180 συγχωριανοί μας πού την ήμέρα τής Άγίας Βαρβάρας τó 1942 ξέφυγαν σάν από θαύμα από τὰ χέρια τών βαρβάρων, θυμούνται άκόμα με συγκίνηση την ανεπάντεχη άπελευθέρωσή τους, πού άν δέν γινόταν, τότε σίγουρα θά άδηγοῦσε στόν άφανισμό τους και όλιι έμεϊς οι νεώτεροι θά είμασταν παιδιά άδικοσκοτωμένων, οι οίκογένειές μας θά είχαν όρφανεψει και ή Κουκουβίστα θά είχε γίνει τὰ Καλάβρυτα τής Γκιώνας.

Είμαι χρήσιμο και άποτελεί καθήκον όλων μας νά μην ξεχνάμε αυτή την ιερή ήμέρα. Όταν κάνουμε τρισάγιο από ευγνωμοσύνη για κάτι ή από άγάπη σε κάποιον πού χάσαμε, είμαστε έκατό φορές πιότερο άποχρεωμένοι νά κάνουμε τρισάγιο για τή ζωή 180 ανθρώπων μας πού δέν χάθηκαν και για τó θαύμα τής Άγίας Βαρβάρας πού δέν τó χαρακτήρισαν οι έφημερίδες σάν θαύμα, άφου συμβαίνει νά μην έκδι-δει ό Θεός τή δική του έφημερίδα για νά διαφημίσει τή στοργή του για τούς ανθρώπους.

Τό Δελτίο μας αισθάνεται την άποχρέωση νά προ-τείνει προς τó Σύνδεσμο, προς τó Κοινοτικό Συμβού-λιο, προς τούς εκπροσώπους τής Έκκλησίας και τó Δάσκαλο νά σκεφθούν πώς πρέπει νά όργανωθί την ήμέρα τής Άγίας Βαρβάρας μιá μεγάλη έκδήλωση

πού θά έπαναλαμβάνεται κάθε χρόνο για νά μάς θυ-μίζει τó θαύμα τής σωτηρίας του χωριού μας, τότε πού ή γενιά τών διασωθέντων θά έχει παρέλθει.

(Λεπτομέρειες για τó γεγονός τής φυλακίσεως και του θάσανισμου 180 χωριανών μας δημοσιεύτηκαν στο Δελτίο μας άριθ. 2 ύστερα από άφήγηση του Δήμου Α. Κόλλια - Καλοθανάση).

### ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΓΙΑ ΜΑΣ

(«ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ» Νοέμβριος 1977 άριθ. φύλλου 272)

Σ' όλόκληρο τόν κόσμο ύπάρχουν πολλοί Σύλλο-γοι, οι όποιοι δημιουργήθηκαν από κατοίκους τής περιοχής μας πού ξενητεύθηκαν και πρόκοψαν στην Έλλάδα ή στο έξωτερικό. Οι Σύλλογοι αυτοί παρου-σιάζουν πότε πότε κάποια ιδιαίτερη δράση και ύστε-ρα ξεχνιούνται μέχρι νά ξαναβρεθί ένα δραστήριο Διοικητικό Συμβούλιο.

Σάν μιá εξαίρεση στόν κανόνα αυτό μπορούμε νά σημειώσουμε την περίπτωση του Συνδέσμου Καλοσκο-πιτών Παρνασσίδος «Η Άγία Τριάς» (του χωριού Καλοσκοπή, παλιά Κουκουβίστα), πού εδώ και άρ-

## ΝΕΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

### Α) ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ

|                                                                          | Δρχ.  |
|--------------------------------------------------------------------------|-------|
| —'Η οίκογ. 'Ηλία 'Ανδρ. Τριανταφύλλου, στη μνήμη της μητέρας τους        | 2.000 |
| —Κώστας Νικ. Κόλλιας στη μνήμη της μητέρας του                           | 2.000 |
| —'Η οίκογ. Γιαν. Μοσχονησιώτη (Τριανταφύλλου) στη μνήμη της μητέρας τους | 1.000 |
| —Αικατερ. Δημ. Ποδάρα, στη μνήμη της μητέρας της                         | 1.000 |
| —Κούλα 'Αντ. Κουτσουθέλη, στη μνήμη της μητέρας της                      | 1.000 |
| —Οίκογ. Ζαχαρ. Ι. Ραφτοπούλου, στη μνήμη του Δημ. Ε. Χαμηλού             | 1.000 |
| —'Η οίκογ. Εύθ. 'Ανδρ. Τριανταφύλλου, στη μνήμη της μητέρας τους         | 700   |
| —Μαρία Ι. Βλάχου, στη μνήμη του συζύγου της 'Ιωάννη Βλάχου               | 500   |
| —Νικ. Τσόχλας, στη μνήμη της γυναίκας του                                | 500   |
| —Δημ. Ν. Τσόχλας, στη μνήμη της μητέρας του                              | 500   |
| —Γ. 'Ηλ. Τομαράς στη μνήμη της γυναίκας του                              | 500   |
| —Κώστας Θεοχάρης, για τη μνήμη Παναγιώτς Τσόχλας                         | 500   |
| —Βασιλική Δ. Δανιήλ, στη μνήμη του πατέρα της                            | 300   |

### Β) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΜΑΣ

|                                   |       |
|-----------------------------------|-------|
| —Νικόλαος Γ. Χαμηλός (Καναδάς)    | 1.100 |
| —Δημ. Π. Κόλλιας                  | 500   |
| —Κων(νος) Φωτ. Βλάχος (Καλοσκοπή) | 400   |
| —Παναγιώτα Θ. Χαμηλού ('Αμερική)  | 400   |
| —Νικ. Γεωργ. Δανιήλ ('Αθήνα)      | 300   |
| —Παναγ. Κυρίτης (Καλοσκοπή)       | 150   |
| —Νικόλ. Ν. Γεωργίου (Καλοσκοπή)   | 150   |

### Γ) ΓΙΑ ΤΗ ΜΝΗΜΗ ΛΕΙΜΝ. ΚΟΠΑΝΕΛΟΥ

|                                                                                        |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| —'Απόστολος Ι. Κοπανέλος (Μαριολάτα)                                                   | 2.500 |
| —Νικόλ. Ράπτης ('Αθήνα)                                                                | 1.000 |
| —'Αφοί Παύλου Γλυκοφρύδη, ιδιοκτήτες του ξενοδοχείου ΠΑΟΛΟ στο Λουτράκι                | 1.000 |
| —'Ιταλός μηχανολόγος ονόματι Πιέρρο έργαζόμενος σέ έργοστάσιο στόν 'Ισθμό της Κορίνθου | 1.000 |
| —Κων(νος) 'Ασπραδάκης, διευθυντής του ΠΑΟΛΟ                                            | 500   |
| —Κυρίες από την Κυψέλη                                                                 | 300   |
| —Στρατής Παπαδάκης ('Αθήνα)                                                            | 250   |
| —Καρναβέζος 'Αντώνης ('Αθήνα)                                                          | 250   |
| —Σοφία Σκέντζου (σύζυγος του Στρατηγού Σκέντζου από τη Γραβιά ('Αθήνα)                 | 200   |
| —Πόπη 'Ασπραδάκη, για τόν αδελφό της δάσκαλο                                           | 150   |

.....  
κετά χρόνια παρουσιάζει μια εκπληκτική άνοδική δραστηριότητα, έπεκτείνεται σέ πολλούς τομείς.

'Εκτός από όλες τις δραστηριότητες ό Σύνδεσμος εκδίδει κάθε δίμηνο από τριετίας ένα μοναδικό και πλούσιο στό είδος του ένημερωτικό Δελτίο.

"Ενα μεγάλο Εύγε άξιζεί στη Διοίκηση και στό μέλη του Συνδέσμου Καλοσκοπιτών, ένα μεγάλο Εύχαριστώ για τό παράδειγμα που μάς έδωσαν και ή εύχή όλων μας νά συνεχίσουν τη δράση τους όπως την άρχισαν.

## ΠΝΙΓΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΣΜΟΙ

Οί άληθινά διβλικές πλημμύρες που σημειώθηκαν στην περιοχή των 'Αθηνών στό τέλος του 1977 και συνοδεύτηκαν με τραγικούς πνιγμούς άθώων θυμάτων, έφεραν στό νού των παλαιότερων μια αντίστοιχη τραγωδία που σημειώθηκε στό χωριό μας γύρω στό 1890, όταν πνίγηκαν στη Δέση του μύλου Καραγιώργη οί άδελφές Γιαννούλα και Μαρία Δανιήλ (Λιούγκα). Τόσο όρμητικό ήταν τό νερό, που παρέσυρε τά σώματά τους και βρέθηκαν της μιάς στού Μανώλη και της άλλης στόν Καστελιώτικο Χλωμό.

Γιά τις κοπέλες αυτές την έποχή εκείνη ή λαϊκή μουσα έγραψε ένα γνωστό τραγούδι που στό παλιά χρόνια άκουγόταν συχνά στό χωριό:

Στίς έντεκα τ' άλωναριού  
στις δώδεκα του μήνα  
Γιαννούλα άρραθωνιάζεται,  
Γιαννούλα και Μαρία.  
Και τη Δευτέρα τό πρωί,  
κοντά στό μεσημέρι,  
πήγαν νά θάλουν τό νερό,  
νερό ν' άλέσ' ό μύλος.  
Κι' ό χάντακας κατέβασε  
άπ' τό Ψηλό Κοτρώνι.  
Φέρνει λιθάρια ριζιμιά,  
δέντρα ξεριζωμένα.  
Φέρνει και μια γλυκομηλιά,  
τά μήλα φορτωμένα.  
Φέρνει και στό ξεκλώναρα  
κόρ' άρραθωνιασμένη.  
Κατέβα κάτω στό Χλωμό  
και στό χλωμίσιο ρέμα,  
νά βρείς μαλλάκια ξεπλεκά  
κορμιά ξεγυμνωμένα!

(Τό γεγονός και τό τραγούδι μάς τό διηγήθηκαν ή Μαгдаληνή Ν. Μαλιθίση και ή Φωτεινή Χ. Μαλιθίση).

## ΨΗΣΤΑΡΙΑ

ΒΑΣ. ΧΑΜΗΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 30 - ΚΟΛΩΝΟΣ

Τηλ. 5131.359

"Όσοι δέν μπορούν νά έπισκέπτονται τακτικά την Κουκουβίστα για νά άπολαύσουν τις γευστικές της άρετές, μπορούν νά κάνουν λίγα χιλιόμετρα μέσα στην 'Αθήνα και νά βρεθούν σέ μοναδική Κουκουβιστιανή άτμόσφαιρα στην Ταβέρνα της οικογενείας Χαμηλού. 'Εκεί θα βρούν νόστιμο κοκορέτσι, σπληνάντερο, έξοχικό, ψητό σούβλας και την καλύτερη ρετσίνα της 'Αττικής. Πάνω όμως άπ'όλα θα βρούν τη ζεστή περιποίηση από τά μέλη της οικογενείας Χαμηλού.

'Η 'Επιχη)ση διαθέτει εύρύχωρη αίθουσα για συνεστιάσεις.

## Η ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΧΝΑΜΕ

Καθώς τὰ χρόνια περνούν καὶ μαζί μὲ αὐτὰ αὐξάνονται οἱ ἐργασίες μας, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ἐπιβιώσουμε εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ προσαρμοζόμαστε συνεχῶς στὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς πολυάνθρωπης κοινωνίας ποὺ τὴν ἀποτελοῦν λογῆς - λογῆς ἄνθρωποι καὶ λογῆς-λογῆς πολιτισμοί.

Καθώς πᾶμε νὰ ἀνασκαλέψουμε λίγο τὶς παλιές μας θύμισες, νοιώθουμε κάθε μέρα ὅλο καὶ περισσότερο νὰ μᾶς ἐγκαταλείπουν, σὰν τρομαγμένες νεράιδες στὸ φῶς τῆς μέρας.

Πρὶν μᾶς ἐγκαταλείψουν ὀριστικά, ἂς τὶς ἀνανεώσουμε καὶ ἂς τὶς καταγράψουμε γιὰ νὰ τὶς ξαναδιαβάσουμε τότε ποὺ δὲν θῶρχονται αὐθόρμητα χωρὶς τὰ δεκανίκια τοῦ γραπτοῦ λόγου. Μὲ τέτοιο σκοπὸ ἀρχίζουμε ἀπὸ σήμερα περιγραφές τοῦ ἀλλοτινοῦ τρόπου ζωῆς στὸ χωριό μας ποὺ προσκετείνεται μέχρι τὶς μέρες μας γιὰ ὅσους ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν μέσα στὴν παράδοση τοῦ χωριοῦ.

Γιὰ νὰ μὴν ξεχαστεῖ λοιπὸν τὸ ζωντανὸ παραδοσιακὸ παρὸν, παρακαλοῦμε ὅσους μποροῦν νὰ μᾶς στείλουν συνεργασίες καὶ περιγραφές νὰ τὸ κάνουν μὲ τὴ θεατικότητα ὅτι προσφέρουν ἕνα πολύτιμο ὕλικὸ ποὺ δὲν πρέπει νὰ λείψει.

Στὸ σημείωμα ποὺ ἀκολουθεῖ προσπαθήσαμε νὰ συγκεντρώσουμε ὀρισμένες πληροφορίες πάνω στὸ θέμα αὐτὸ ποὺ ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἀτελεῖς ἀποτελοῦν μιὰ ἀρχή. "Ἄν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ Δελτίου μας μποροῦν νὰ μᾶς προμηθεύσουν πρόσθετες πληροφορίες θὰ τὶς δημοσιεύσουμε εὐχαρίστως.

Σήμερα, ὁ συντάκτης μας γράφει γιὰ τὴν Ἱατρικὴ στὰ παλιὰ χρόνια καὶ τὰ παιχνίδια.

### Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

Σὰν θέλουμε νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴν παραδοσιακὴ ἱατρικὴ στὴν Κουκουβίστα πρέπει νάχουμε στὸ νοῦ μας ὅτι ἡ ἱατρικὴ ξεκίνησε σὰν μιὰ ἐμπειρικὴ ἐπιστήμη καὶ οἱ παλιές ἱατρικές δοξασίες ἄρχισαν νὰ κωδικοποιοῦνται ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἱπποκράτη, χωρὶς νὰ χάσουν τὸν ἐμπειρικὸ τους χαρακτήρα. Μποροῦσε νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι ἕνα φαινόμενο ποὺ παρουσιάστηκε ἀμετάβλητο, πολλές φορές αὐτὸ ἀρκοῦσε γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἕνας ἱατρικὸς κανόνας.

Σ' αὐτὸ τὸν τρόπο ποὺ ἐξελίσσονταν καὶ μεταδίδονταν οἱ ἱατρικές γνώσεις, συνέβαλλαν διάφορα πράγματα, ὅπως π.χ. ἡ ἔλλειψη δρόμων καὶ συγκοινωνιακῶν μέσων, ἡ ἔλλειψη μορφώσεως, ἡ μὴ ἐκκλαίκευση τῶν ἱατρικῶν γνώσεων, ἡ σπάνις τῶν ἱατρῶν, ποὺ προτιμοῦσαν νὰ παραμένουν στὰ ἀστικά κέντρα, καὶ τὰ λάθη ποὺ καμνιὰ φορά ἔκανε ἡ ἐφαρμοσμένη ἐπίσημη ἱατρικὴ καὶ ποὺ τὰ μεγαλοποιοῦσαν οἱ ἄπλοιοι ἄνθρωποι γιὰ νὰ ξαναγυρίσουν στὴν παραδοσιακὴ ἱατρικὴ.

Οἱ λαϊκές ἀντιλήψεις ἀναφέρονταν ὄχι μόνο στὶς αἰτίες ποὺ προκαλοῦν τὶς ἀρρώστιες, ἀλλὰ καὶ στὴ θεραπευτικὴ ἀγωγή. "Ἐτσι μιὰ βασικὴ αἰτία ἦταν τὸ κρύο καὶ διάφορα στοιχειακά (κακὸ μάτι, κακὲς γλῶσσες, νεράιδες κλπ.). Ἀντίστοιχα, ἡ θεραπεία συνίστατο σὲ λήψη θερμαντικῶν ποτῶν, σὲ ἐντριβές,

σὲ βδέλες, βιζκάντια κλπ. Φάρμακα ἦταν οἱ βεντοῦζες, ξερὲς ἢ κοφτές, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ καθαρτικὸ. Γιὰ τὶς ἀρρώστιες ποὺ ὀφείλονταν σὲ στοιχεῖα καὶ ἄλλο ξωτικά, ὑπῆρχαν εὐχές ἐναντίον τῆς θασκανίας, τὸ ξεμάτιασμα καὶ διάφορα «μαγικά».

### ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΑΡΡΩΣΤΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ.

(Τὸ δεύτερο μέρος γιὰ τὶς ἀρρώστιες τῶν μεγάλων θὰ δημοσιευθῇ στὸ ἐπόμενο Δελτίο).

Τὸ ξεγέννημα τῶν μικρῶν παιδιῶν γινόταν πάντα μὲ τὴ συμπαράσταση τῆς πρακτικῆς μαμῆς ποὺ παλαιότερα ἦταν ἡ Κοντήλω Ι. Ράφτη (Κουνούπη) καὶ στὶς μέρες μας ἡ Παναγιῶ Κόλλια (Καλοθανάσαινα). Δὲν ἦταν ὅμως λίγες οἱ περιπτώσεις ποὺ πολλές γυναῖκες γέννησαν μόνες τους, εἴτε γιὰ τὴν ὥρα τοῦ τοκετοῦ ἀπουσίαζε ἡ μαμὴ, εἴτε γιὰ τὴν οἱ ἐγκυμονοῦσες τὴν ὥρα τοῦ τοκετοῦ θρῖσκονταν στὸ χωράφι ἢ μάζευαν ξύλα στὸ δάσος.

Πολλὲς γυναῖκες ἀναφέρονται γιὰ πολύτεκνες, ὅπως ἡ Ξεστρούπαινα, μὲ 17 γέννες, ἡ Ἑλένη Α. Μαλιθίση (Γεροσουπαινα) μὲ 14 καὶ ἡ ἐγγονὴ τῆς Παναγ. Χ. Χριστίδη (Καμπέτσου) ἐπίσης μὲ 14, ἡ Κασσανιώταινα καὶ ἡ Βλάχαινα μὲ 10 κλπ.

Μόλις γεννιόταν τὸ παιδί, τοῦ ἔκοβαν τὸ λῶρο καὶ τοῦ ἔδεναν τὸν ἀφαλὸ. Χάραζαν τὸ σῶμα του μὲ ἕνα ξυράφι γιὰ νὰ καθαρίσει τὸ αἷμα καὶ νὰ ἀποφύγουν τὴ μόλυνση. Γιὰ σαράντα μάλιστα μέρες τὸ πότιζαν τρεῖς φορές τὴν ἑβδομάδα μὲ μπελοκλαδι, ποὺ γιὰ νὰ τὸ γλυκάνουν ἔβαζαν μέσα ζάχαρι ἢ πετιμέζι.

Γιὰ νὰ ψηθῇ ὁ ὀργανισμὸς τῶν παιδιῶν, τὰ ἀλάτιζαν μὲ ἀλατόνερο ποὺ ἔμενε στὸ σῶμα τους τρεῖς μέρες, ὅποτε ἡ μαμὴ τοὺς ἔκανε μπάνιο μὲ χαμομήλι.

Γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὸ στράβωμα τῶν ποδιῶν, τὰ σπαργάνωναν καὶ τὰ φάσκωναν.

Πολλὰ μέτρα λάβαιναν γιὰ νὰ προφυλάξουν τὸ παιδί ἀπὸ τὰ κακοποιὰ πνεύματα (νεράιδες κλπ.). Τὰ πότιζαν σάλιο ἀπὸ 40 ἄτομα γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὴ θασκανία καὶ τὸ μάτιασμα. Τηροῦσαν μυστικὴ τὴν ὥρα τοῦ τοκετοῦ. Ἡ μαμὴ ἔμπαινε μὲ μεγάλη προφύλαξη στὸ σπῆτι. Τὴ μητέρα ποὺ γεννοῦσε δὲν ἐπέτρεπαν νὰ φωνάζει καὶ στὴν εἴσοδο τοῦ σπιτιοῦ ἔβαζαν ἕνα πέταλο μὲ κάρθουνα γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὰ ἀερικά.

Στὴ λεχώνα δὲν ἐπιτρεπόταν νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν στὸ σπῆτι οὔτε καὶ αὐτὴ κυκλοφοροῦσε ἔξω ἀπὸ αὐτό. Μόλις συμπληρώνονταν 40 μέρες ἀπὸ τὸν τοκετό, ἡ μητέρα πήγαινε τὸ παιδί στὴν ἐκκλησία κι' ἔπαιρνε τὴν εὐχὴ τοῦ παπαῆ.

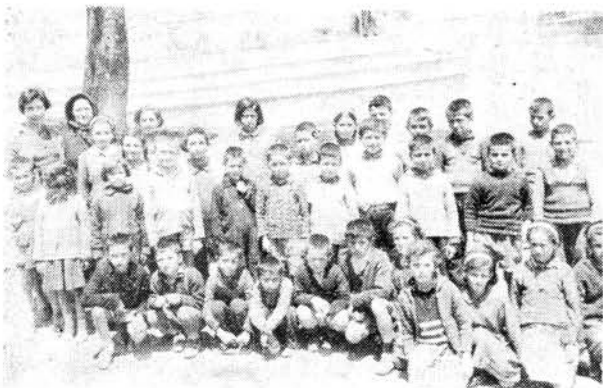
Πολλὲς φορές τὸ δέρμα τῶν βρεφῶν σχημάτιζε πτυχές (σοῦφρες) καὶ παρουσίαζε τὴ Σούφρα τῶν Βρεφῶν (Κρούπα). Αὐτὴ τὴ σούφρα τὴν ἔκοβαν εἰδικοὶ χαράζοντας μὲ ξυράφι τὸ μέτωπο καὶ πίσω ἀπὸ τ' αὐτιά, καὶ τὴν ἐξόρκιζαν μὲ μιὰ προσευχή. Σπουδαία γι' αὐτὴ τὴν εἰδικότητα ἦταν ἡ Ἑλένη Ἀθ. Μαλιθίση ποὺ ἔκοβε καὶ ἕνα κρεατάκι ποὺ ἔβγαине κάτω ἀπὸ τὴ γλώσσα (ἀντίγλωσσο) καὶ σήμερα ὑπάρ-

χει ειδικός στην Κάνιανη.

Είναι ενδιαφέρον να συγκρίνει κανείς αυτές τις συνθήκες με αντίστοιχες άλλων λαών, ακόμα και μακρινών, στους οποίους πολλές φορές συναντιώνται παρόμοια ξήματα και θα άξιζε τον κόπο κάποιος να αναλάβει τη συγκριτική αυτή ανάλυση.

### ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Τότε που ο πληθυσμός του χωριού μας ήταν μεγάλος, στην πλατεία, στ' αλώνια και στα χωράφια που δεν είχαν όργωθη τα παιδιά έπαιζαν τα δικά τους για την εποχή εκείνη παιχνίδια, όπως την άμπάριζα, τους βόλους, το πήδημα, το κρυφτό, το κυνηγητό και άλλα. Τα πιο συνηθισμένα όμως ήταν το τόπι και οι σιμάδες.



Ή ακόμα και πρόσφατα (τό 1965) το σχολείο μας είχε 50 μαθητές. (Φωτογρ. Α. Μαλεβίση)

### ΤΟ ΤΟΠΙ

Το τόπι το φτιάχναμε μόνοι μας με κομμάτια από παλιόρουχα, τα οποία τυλίγαμε και ράβαμε μ' ένα πιο γερό πανί μόλις έπαιρνε το σχήμα της γροθιάς.

Με το τόπι παίζαμε:

α) Τόν πίτσο: Δηλαδή χωριζόμασταν σε δυο ομάδες, μια αριστερά και μια δεξιά. Με κλήρο ή μια ομάδα έπαιρνε το σκοπό (ένα τετράγωνο σε τοίχο ή δέντρο) στο ύψος του ανθρώπου. Ένας από την ομάδα στηνόταν μπροστά στο σκοπό και με την παλάμη του χτυπούσε το τόπι προς το μέρος της άλλης ομάδας. "Αν οι παίχτες της άλλης ομάδας έπιαναν το τόπι στον αέρα χωρίς να χτυπήσει το έδαφος, γίνονταν αλλαγή θέσεων. "Αν όμως το πρώτο χτύπημα άκουμπουσε στο έδαφος, το έπαιρνε η άλλη ομάδα και προσπαθούσε να κτυπήσει το χώρο του σκοπού και αν το πετύχαινε γίνονταν αλλαγή θέσεων.

β) Τιριζόπι: Το παίζαμε κυρίως στ' αλώνια. Χωριζόμασταν σε δύο ομάδες, σημειώναμε ένα κύκλο στη μέση του αλωνιού και η μια ομάδα έμπαινε στο χώρο του κύκλου και όριζε ένα από τους παίχτες της για κινητό σκοπό. Η έξω από τον κύκλο ομάδα προσπαθούσε με το τόπι να χτυπήσει τον κινητό σκοπό και αν το πετύχαινε, φώναζε «ο» έκαψα» και άνακηρυσσόταν νικήτρια.

### ΟΙ ΣΗΜΑΔΕΣ (ΑΜΑΔΕΣ)

Ήταν μικρές πέτρινες πλάκες, που τις πετάγαμε από μια προκαθορισμένη απόσταση, όπου κάτω από μια άλλη πέτρα που την λέγαμε τόκα, σκάθοντας

## ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Δεν μās είχε συνηθίσει το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας σε τέτοιες εκπλήξεις και ξαφνικά ή δραστηριότητά του κατέπληξε.

Διάνοιξη νέων κοινοτικών δρόμων, νέα παροχή νερού από το Κεφαλόβρυσσο, κι' όλα αυτά μέσα σε λίγες μέρες.

Μπράβο τους! Όχι μόνο για τη γρηγοράδα με την οποία δούλεψαν αλλά γιατί κατάλαβαν ότι κάποτε έπρεπε να παρθούν πρωτοβουλίες από την Κοινότητα για να γίνουν ορισμένα έργα που θα αξιοποιήσουν το χωριό και θα δώσουν προπαντός τη δυνατότητα να χτιστούν καινούργια σπίτια στη γειτονιά που κάποτε ξεχείλιζε από ζωή και που έμεινε πίσω γιατί δεν ήταν δυνατό να μεταφερθούν τα υλικά, αφού δεν την πατούσε το αυτοκίνητο.

Είχε δέχεται υπ' όψη του το Κοινοτικό Συμβούλιο ότι θα είχε κάποιες αντιδράσεις από μικροσυμφέροντα που θίγονταν αλλά και είχε πλέον πιστέψει ότι αν δεν έπαιρνε τολμηρές αποφάσεις, ποτέ δεν θα γίνονταν οι απαραίτητοι δρόμοι.

Από τον ασιόδιο Νομομηχανικό καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια να γίνουν όσο μπορούσε λιγότερες ζημιές σε κήπους και χωράφια και πέτυχε δημιουργημένως ώστε οι ζημιές να είναι ανεπαίσθητες. Έν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να γίνει κανένας λόγος για μικροζημιές σε κτήματα, μπροστά στο καλό που θα κάνει ο καινούργιος δρόμος που ανοίχτηκε από το σπίτι του Παν. Χαδελέ για Κολλυρέικα—Άγιαννάκη. Μπορεί σε μερικούς συγχωριανούς μας να γάλασε 10, 20 μέτρα οικόπεδο, αλλά τους αξιοποίησε το υπόλοιπο που έμεινε. Έτσι θα αξιοποιηθώ μια καλή περιοχή του χωριού που λόγω της θέσεώς της (θέα, προσήλιο) προσφέρεται θαυμάσια για την κατασκευή νέων σπιτιών.

Βέβαια η δραστηριότητα του Κοινοτικού Συμβουλίου δεν πρέπει να σταματήσει εκεί. Υπάρχουν τόσα πολλά ακόμα που πρέπει να γίνουν. Πρέπει η Κουκουβίστα να αξιοποιηθώ όσο γίνεται πιο γρήγορα και καλύτερα και όπως φαίνεται η θέληση υπάρχει και τα απαραίτητα κονδύλια μπορούν να βρεθούν.

Μποράβο λοιπόν στον Πρόεδρο και το Κοινοτικό Συμβούλιο. Τέτοιες πρωτοβουλίες για κοινοτικά έργα εγγράφονται στο ένεργητικό τους. Ο Σύλλογός μας θα είναι πάντα συμπαράστατης στην Κοινότητα για καλά έργα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΟΛΛΥΡΗΣ  
Γ. Γραμματέας του Συλλόγου

έλαφρά το έδαφος, είχαμε θάλει χρήματα. "Αν ή πέτρα που ρίχναμε (σημάδα) έριχνε τον τόκα και θρισκόταν πιο κοντά στις ομάδες από το μετακινηθέντα τόκα, κέρδιζε τα χρήματα. "Αν ο τόκας δεν μετακινώταν ή πήγαινε πιο κοντά στα χρήματα από τη σιμάδα, ο παίχτης έχανε και τη σειρά του έπαιρνε άλλος. Οι σημάδες ήταν παιχνίδια που παιζόταν πολύ στην περιοχή μας. Το περασμένο μάλιστα Πάσχα το είδαμε που παιζόταν στη Δρέμια.

(Την περιγραφή των παραπάνω παιχνιδιών μās έκανε ο Άλέξης Πλατανιάς).

## ΣΤΑ ΜΑΥΡΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

## Η ΜΕΓΑΛΗ ΘΥΣΙΑ

Τοῦ ΦΑΝΗ ΛΕΥΚΑΔΙΤΗ

Ἦρθε ἡ Πρωτοχρονιά τοῦ 1944. Ἀνταλλάξαμε τίς συνηθισμένες καί στερεότυπες εὐχές γιὰ μιὰ λεύτερη χαρούμενη κι' εὐτυχισμένη χρονιά. Ὁ κατακτητὴς ποδοπατοῦσε ἀκόμη τὸ χῶμα τῆς πατρίδας μας. Οἱ γυναῖκες ἀκολουθώντας τὸ παμπάλαιο ἔθιμο, ἀνταλλάζανε τὰ γλυκὰ ἢ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη. Γέμιζαν ἕνα πιάτο μπακλαβάδες (γλυκάδια ὅπως τὰ ἔλεγαν) καί τηγανίτες, μὲ γνήσια ὑλικά τοῦ χωριοῦ πού μοσχοβολοῦσαν, τὸ σκέπαζαν μὲ μιὰ ὀλοκάθαρη πετσέτα καί τὸ ἔστελναν μὲ τὰ παιδιὰ στὴ γειτόνισσα, στὴν κουμπάρα καί στὰ συγγενικά σπίτια. Ἐκεῖνες ἀδειάζαν τὸ πιάτο καί τὸ γέμιζαν μὲ δικά τους καί τὸ ἐπέστρεφαν ἀφοῦ φίλευαν φυσικά καί τὰ παιδιά. Στὸ χωριὸ ὑπῆρχε μιὰ ζωερὴ κίνηση. Ἄλλοι παίζανε κολτσίνα, ἄλλοι συζητοῦσαν γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ πολέμου κι' ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος τῶν Γερμανῶν. Οἱ κτηνοτρόφοι συζητοῦσαν γιὰ τὴ θαρυχευμωνιά κι' ὅτι σώθηκαν οἱ τροφές γιὰ τὰ ζῶα. Μιὰ ἄλλη παρέα τὸ εἶχε ρίξει στὸ γλέντι καί στὴν οἰνοποσία. Ἡ παρέα αὐτὴ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸν Γιώργο Λευκαδίτη (Μερακλή) μὲ τὸ κλαρίνο του, τὸν Γιάννη Πασσαλῆ (λαουτιέρη), τὸν μακαρίτη τὸν Νάκο, τὸν μακαρίτη Θανάση Γεωρ. Τούμπα, τὸν Γιάννη Ματθαίου (Καψῆ), τὸν Γιώργο Κολλῶρη (τὸν μαραγκό), τὸν μακαρίτη τὸν Θύμιο Εὐαγ. Τσίγα κλπ. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ παρέα πῆγαινε μὲ τὴ σειρά τὰ θράδουα στὰ σπίτια καί γλεντοῦσε. Μιὰ θραδυὰ στὸν ἕνα κι' ἄλλη στὸν ἄλλον κι' ἔτσι εἶχαν μεταξύ τους μιὰ τάξη ὥστε νὰ μὴν παρεξηγεῖται κανένας. Κρασί, μεζεδάκι, καρύδια, μῆλα ὑπῆρχαν. Ἐξάλλου, τὰ Χριστούγεννα οἱ περισσότεροι σφάζανε γουρούνια, φτιάχνανε λουκάνικα καί τὸν ὑπέροχο ἐκεῖνο πασπαλᾶ. Κι' ἂν ἕνας δὲν ἔσφαζε γουρούνι, θὰ εἶχε ὅπωςδήποτε σφάζει μανάρι. Μὰ αὐτοὶ πού μετεῖχαν στὴν παρέα εἶχαν χοιρινά. Ἡ παρέα αὐτὴ εἶχε μεγάλη ἀδυναμία στὶς μπαμπανέτσες μὲ μπόλικο πασπαλᾶ πού ἡ νοικοκυρὰ τὴν ἔφτιαχνε στὴ γάστρα καί γινόταν ροδοκόκκινη, λαχταριστή. Στὴν περίπτωση πού ὁ λαχανόκηπος εἶχε χιόνι καί δὲν μποροῦσε ἡ γυναίκα νὰ θγάλει πράσα, τότε τὸν ξεχιόνιζαν μόνοι τους μὲ τὰ φτιάτρια. Κοντοσουφλι, λουκάνικα καί μπαμπανέτσα, χορὸς καί τραγούδι. Τὸ γλέντι συνεχίστηκε στὸ σπίτι τοῦ Γιάννη Ματθαίου μέχρι τὸ πρωῒ. Ἡ παρέα καταθρόχισε κοντὰ στὰ ἄλλα καί 3 κόττες. Στὸ τέλος ἔσφαξε κι' ἕνα κασιόκι πού γι' αὐτὸ φυσικὰ ζήτησε νὰ τὸ θάλουμε «ρεφενέ» πού νὰ πληρωθῇ κατ' ἀναλογία μὲ φασόλια ἄσπρα. Ἀκόμα ὁ ἄνθρωπος δὲν εἰσέπραξε τὰ φασόλια. Ἡ παρέα τοῦ τὰ ὀφείλει.

Στις 3 Ἰανουαρίου 1944 γλεντάγανε στοῦ Μερακλή τὸ σπίτι. Ἐξω τὸ χιόνι ἦταν 30—40 πόντους, κρύο πεθαμός. Τὰ κρούσταλλα πού κρέμονταν ἀπὸ τὰ κεραμίδια κόντευαν ν' ἀκουμπήσουν στὴ γῆ. Τὶς πρωινὲς ὥρες διαδόθηκε ὅτι ἔρχονται οἱ Γερμανοὶ. Πεταχτήκαμε ὅλοι ἔξω ἀλαφιασμένοι. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὴ Ρούγα τρέξαμε κάτω στὶς ρεματιές, στὴν Τρανή, στὴν Πόκρη καί στὴ Μέργιανη (Σπηλιά). Σὰν θηρία στὶς καλύβες καί τὸ λασπόχιονο ποῦπεφτε μᾶς τρύπαγε τίς πλάτες, χωρὶς φωτιά, χωρὶς τροφές. Οἱ

Γερμανοὶ κατέλαβαν τὸ χωριό. Στὰ ὑψώματα ἕνα γύρω τοποθέτησαν φυλάκια μὲ ὄλμους καί μυδράλια. Αὐτοὶ πού ἦταν μέσα στὸ χωριὸ ἐπιδόθηκαν, ὅπως συνήθως, στὸ πλιάτσικο καί μεθοκοποῦσαν.

Στις 5 τοῦ μηνός, τὶς πρωινὲς ὥρες, γύρω στὶς 9—10, ἀκούσαμε πολλές ριπὲς αὐτομάτων ὅπλων πρὸς τὴν Ἀγ. Τριάδα. Εἶχαμε τὴν ἐντύπωση πὼς γίνεται μάχη μεταξύ ἀνταρτῶν καί Γερμανῶν. Δὲν ἄργησε νὰ φθάσει σὰν κεραυνὸς ἡ εἰδηση ὅτι ἕνας λόχος ἀνταρτῶν ἔπεσε στὴν ἐνέδρα τῶν Γερμανῶν καί σκοτώθηκαν ὅλοι. Οἱ Γερμανοὶ εἶχαν πληροφορηθῇ γιὰ τίς κινήσεις τῶν ἀνταρτῶν καί εἶχαν στελεῖ ἕνα ἀπόσπασμα μὲ λευκὲς στολὲς στὸ σταυροδρόμι στὴν Ἀγία Τριάδα κι' ἔστησαν καρτέρι.

Ὁ ἀντάρτικος λόχος, μ' ἐπικεφαλῆς τὸν ἀνθυπολοχαγὸ Καλλία κατέβαινε τὴν θλαχόστρατα. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ κύριο σῶμα προπορευόταν ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἀποτελούμενη ἀπὸ 5 ἄνδρες, πέρασαν τὸ σταυροδρόμι μπροστὰ στὶς κάννες τῶν μυδραλλιοβόλων τῶν Γερμανῶν, χωρὶς νὰ διαπιστώσουν κἂν ἴχνη ἀπὸ τὰ πατήματα τοῦ ἐχθροῦ, γιατί στὸ μεταξύ ἔπεσε νέο χιόνι καί σκεπάστηκαν. Φυσικά, οἱ Γερμανοὶ δὲν χτύπησαν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ ἀλλὰ τὸν ὄγκο πού ἀκολουθοῦσε. Σκοτώθηκαν 36, μεταξύ δὲ αὐτῶν καί 2 συγχωριανοὶ μας πού συμπορεύονταν, ὁ Παναγιώτης Ζοῦγρος πρόεδρος τοῦ χωριοῦ καί Νικόλαος Κόλλιας (Καραμήτρος). Πήγαμε καί τοὺς ἀντικρύσαμε. Ἕνα φρικιαστικὸ, ἕνα ἀντριχιαστικὸ θέαμα. Ἦταν ὅλοι διάτρητοι ἀπὸ τίς σφαῖρες. Θυσίαστηκαν ὅλοι τους γιὰ ἐλευθερίαν τῆς πατρίδας μας. Ἀνάμεσα στοὺς μαρτυροκαπνισμένους πολεμιστὰς, πού μὲ δόλο καί ὑποπτο τρόπο βρῆκαν οἰκτρὸ θάνατο ἀπὸ τοὺς Οὐννους, ἦταν καί δυὸ παδιά, ἀμούστακα ἀκόμα. Οἱ ἔφηβοι τοῦτοι, πού μέσα τους ἔκαιγε ἀκατάπαυστα ἡ φλόγα γιὰ τὴν ἐλευθερίαν, ἀκολούθησαν τὸ ἀντάρτικο ἀπὸ ἑξαλλο ἐνθουσιασμό, προσφέροντας κι' αὐτοὶ τίς ὑπηρεσίες τους πλάι στοὺς ἐμπειροπτόλεμους ἀντάρτες. Ἐκτελέστηκαν κι' αὐτὰ κατὰ τὸν πιὸ ἀπαίσιο τρόπο. Ἡ χαριστικὴ βολὴ τοῦ ἐχθροῦ σκόρπισε τὰ μυαλά τους στὸ ἔδαφος. Ποὺ νᾶξεραν οἱ ἄμοιροι συγχωριανοὶ μας πὼς ἐκεῖ στὴν Ἀγ. Τριάδα μὲ τὰ αἰωνόβια καί θαυόσκια πλάτανια πού τόσα γλέντια εἶχαν κάνει στὸ παρελθόν κάτω ἀπ' αὐτά, ὅταν ἔρχονταν ἀπὸ τὸ χωριὸ καθάλα στὰ μουλάρια μὲ τίς χρωματιστὲς φλοκάτες, μὲ τίς κεντητὲς προθέεντες, τίς τυρόπιπτες καί τὰ γλυκὰ κρασιά καί ψήνοντας κασιόκια κι' ἄρνια πανηγύριζαν μὲ τὴν πίπιζα καί τὸ νταούλι, πού νὰ φαντασθοῦν οἱ κακότυχοι ὅτι ἐκεῖ στὸ σταυροδρόμι, μπροστὰ στὸ εἰκονοστάσι, παραμόνευε ὁ χάρος. Στὸ χῶμα αὐτὸ, ὅπου χύθηκε ποτάμι τὸ αἷμα, ἀνοίχθηκε ἕνας τεράστιος τάφος πού σκέπασε ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἥρωες πού πῆραν τὸ ὄπλο καί ὠγῆκαν στὸ βουνὸ νὰ πολεμήσουν τὸν κατακτητὴ, γιὰ νὰ λευτερωθῇ ὁ τόπος μας.

Τὰ παιδιά τοῦ Καραμήτρου ἔλειπαν ἀπὸ τὸ χωριό, βρίσκονταν στὰ Καστέλλια κι' ἔπρεπε κάποιος νὰ τὰ

# ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΙΑΝΩΝ ΜΑΣ

## ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

—Η συγχωριανή μας Παναγιώτα Παπαδοπούλου (τὸ γένος Τριανταφύλλου Ν. Τσόχλα) γέννησε ἀγοράκι.

—Η συγχωριανή μας Καίτη Λεθέντη (θυγατέρα Γιάννη Δ. Μπουκουβάλα - Θεσσαλονίκη) γέννησε ἀγοράκι.

—Ο συγχωριανός μας Εὐάγγ. Ι. Τούμπας, Θεσσαλονίκη, ἀπέκτησε ἀγοράκι.

Νὰ ζήσουν τὰ νεογέννητα.

## ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

—Η συγχωριανή μας Μάγδα Τσατσάρωνη, Ν. Ὑόρκη, (τὸ γένος Δημητρίου Ν. Κυρίτση) θάφτισε στὶς 8.1.78 στὸν ἱερό Ναὸ τῆς Παναγίτσας (Ν. Φιλαδέλφεια) τὸ ἀγοράκι της καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ ὄνομα τοῦ παπποῦ: Δημήτριος.

—Τὴν ἴδια μέρα 8.1.78, στὴν ἴδια ἐκκλησία, ἡ ἀδελφή της Μαρία Σκούφου θάφτισε τὸ γιό της καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ ὄνομα Δημήτριος. Νουνά ἡ χωριανή μας Βαῖτσα Π. Κυρίτση.

Νὰ ζήσουν τὰ νεοφώτιστα.

## ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

—Ο χωριανός μας Γεώργιος Ν. Αὐγερινὸς ἀρραβώνιασε τὴ θυγατέρα του Βασιλική με τὸν ἐπιχειρηματία Νίκο Ἀκτίδη.

—Ο συγχωριανός μας Ἀντώνιος Γεωργ. Πριόβολος (Κουγιούφας) ἀρραβωνιάστηκε.

Εὐχόμεστε γρήγορη στέψη.

## ΓΑΜΟΙ

—Τὴν Κυριακή 13 Νοεμβρίου 1977 ἔγιναν οἱ γά-

μοὶ τοῦ Νικολ. Μώρη με τὴ Γεωργία Τσιμπίδη στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Αἰμιλιανοῦ (Λ. Σκουζέ).

—Τὴν Κυριακή 15.1.1978 ὁ Ἀγαπητὸς Ι. Ἀλεξίου πάντρεψε τὴν κόρη του Μοσχούλα στὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγ. Νικολάου Ἀμαρουσίου με τὸν κ. Περικλῆ Ζαμπάρα.

Στὶς 27.11.1977 παντρεύτηκε ὁ Ἰωάννης Κ. Ἀντωνίου.

Στὰ ταιριαστὰ ζευγάρια εὐχόμεστε νὰ ζήσουν εὐτυχισμένα.

μοὶ τοῦ Νικολ. Μώρη με τὴ Γεωργία Τσιμπίδη στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Αἰμιλιανοῦ (Λ. Σκουζέ).

—Τὴν Κυριακή 15.1.1978 ὁ Ἀγαπητὸς Ι. Ἀλεξίου πάντρεψε τὴν κόρη του Μοσχούλα στὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγ. Νικολάου Ἀμαρουσίου με τὸν κ. Περικλῆ Ζαμπάρα.

Στὶς 27.11.1977 παντρεύτηκε ὁ Ἰωάννης Κ. Ἀντωνίου.

Στὰ ταιριαστὰ ζευγάρια εὐχόμεστε νὰ ζήσουν εὐτυχισμένα.

## ΘΑΝΑΤΟΙ

Στὶς 26 Ὀκτωβρίου 1977 ὕστερα ἀπὸ ἡμιπληγία ποὺ εἶχε πάθει, πέθανε ὁ Γιάννης Βλάχος (Βλαχόγιαννος). Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ἦταν ἀπὸ τοὺς καλοπράετους ἀνθρώπους τοῦ χωριοῦ. Τὴν ὥρα τῆς

κηδείας ὁ ἱερέας τοῦ χωριοῦ μας Παναγ. Χασιακόδς σκιαγράφησε τὴ ζωὴ τοῦ μακαρίτη με τὰ ἀκόλουθα λόγια:

«Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ὁ Βλάχος, ὁ καλοκάγαθος καὶ ἀπλὸς ἄνθρωπος τοῦ χωριοῦ μας, αὐτὴ τὴ στιγμή κεῖται ἐμπρός μας νεκρός. Δὲν ὀρφάνεψε μόνο ἡ οἰκογένειά του καὶ οἱ συγ-



γενεῖς του, ἀλλὰ ὀρφάνεψε ὁλόκληρο τὸ χωριὸ ἀπ' τὸ χαμὸ ἑνὸς τόσο καλοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ὅλη του ζωὴ ἔδω στο χωριὸ ὑπῆρξε παραδειγματικὴ με ὅλη τὴ σημασία τῆς λέξεως, σὲ ὅλους τοὺς τομείς. Ἦταν μιὰ φυσιογνωμία πρᾶου ἀνθρώπου, καλοῦ οἰκογενειάρχου, ἐξαίρετου πολίτη τῆς Καλοσκοπῆς. Ἀνέθρεψε τὰ παιδιά του με τὰ καλὰ ἀγνὰ πατροπαράδοτα νάματα καὶ με φόβο Θεοῦ, καὶ τὰ ἀποκατέστησε καλὰ κατὰ τὴ δύναμή του.

Γιὰ τὴν κοινωνία τοῦ χωριοῦ μας ὑπῆρξε ἕνα μεγάλο στολίδι ἀνθρωπιάς καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς πάντας, ἀλλὰ με τὸ χαμὸ του δημιουργήθηκε ἕνα ἀγεφύρωτο κενό. Ἡ συμπεριφορὰ του σ' ὅλη του τὴ ζωὴ πρὸς τοὺς συνανθρώπους του ὑπῆρξε ἄριστη καὶ παραδειγματικὴ. Ὑπῆρξε γλυκὺς, πρᾶος, φιλήσυχος, καλοκάγαθος, ἀνεξίκακος, φιλόανθρωπος, ἀλτρουϊστής. Δὲν ὑπολόγιζε κόπους καὶ θυσίες ὅταν ἦταν ἀνάγκη νὰ βοηθήσει τοὺς συνανθρώπους του. Πρῶτος παρευρίσκετο στὶς χαρές, χαιρόταν μετὰ τῶν χαιρόντων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους στὶς λύπες, ἔκλαιε μετὰ τῶν κλαίωντων, δίνοντάς τους συμβουλές καὶ κουράγιο. Ἀγαποῦσε ὅλο τὸν κόσμον καὶ γι' αὐτὸ εἶχε ἀγαπηθῇ ἀπὸ ὅλους. Μιλοῦσε με τὴ δική του ἀπλή γλώσσα, ὅπως τὰ ἀντιλαμβάνονταν ὁ ἴδιος, ἀλλὰ εἶχαν βάθος τὰ λόγια του. Ἴσως μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἐκμεταλλευόμενοι τὴν ἀγαθότητά του, τὸν πειράζαμε ἀστεϊευόμενοι, σὲ μερικές περιπτώσεις. Ὅμως ποῖος θὰ βρεθῇ ἀπὸ μᾶς τώρα νὰ πετάξει ἔστω μιὰ πέτρα ἀπ' τὰ δρομάκια ποὺ ὅλοι σκοντάφτομε ἀλλὰ δὲν σκύβει κανένας, καὶ ποῖος θὰ ξανακόψει στὰ μονοπάτια τῶν χωραφιῶν μας κανένα σπάρτο ποὺ ἔ-

ΦΑΝΗΣ ΛΕΥΚΑΔΙΤΗΣ

χουν κλείσει απ' τούς θάμνους, όπως έκανε ο μπαρμπα-Γιάννης;

Θά ήταν μεγάλη παράλειψη νά μὴν ἐξάρω καὶ τὸ ἔργο του πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Ὁ μπαρμπα-Γιάννης ἐργάσθηκε ἀόκνως καὶ στὴν ἐκκλησία ὡς ἐκκλησιαστικός ἐπίτροπος, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συνολικά ἐπὶ μία δεκαετία καὶ πλεόν, μὲ ἐργασία τιμητική καὶ ἀμισθη, ἀφιλοκερδῶς, μὲ πίστη καὶ εὐλάβεια πρὸς τὸν Θεό. Ἐργάσθηκε σὰν καλὸς καὶ ἀκούραστος ἐργάτης, στὸν ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου, στὴν ἐπίγειο στρατευόμενη Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἴσως τώρα ὁ καλὸς Θεὸς τὸν χρειάσθηκε καὶ τὸν πῆρε στοὺς κόλπους του γιὰ νὰ ὑπηρετήσει αἰώνια στὴν ἐπουράνιο Ἐκκλησία του.

Ἐκφράζω τὰ θερμὰ μου συλλυπητήρια πρὸς τοὺς οἰκείους του καὶ συγγενεῖς του, ὡς καὶ τὰς πατρικάς μου εὐχάς, ὅπως ὁ πανάγαθος Θεὸς τοὺς ὀπλίσει μὲ παρηγορία, κουράγιο καὶ δύναμη.

Μὲ ἀπόφαση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου ἡ κηδεία του θά γίνεῖ μὲ δαπάνες τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐλαχίστη ἐνδειξη τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης γιὰ τὶς πολὺτιμες ὑπηρεσίες πού προσέφερε στὴν Ἐκκλησία.

ΠΑΝΑΓ. ΑΝΑΣΤ. ΧΑΣΙΑΚΟΣ - Ἱερεὺς

—Στις 21.12.1977 πέθανε σὲ ἡλικία 72 ἐτῶν ἡ Μαρία Ἀνδρέα Τριανταφύλλου. Ἡ μακαρίτισσα εἶχε γεννηθῇ τὸ 1905, εἶχε ἑννέα γέννες καὶ μέχρι τὸ θάνατό



τῆς εἶχε χαρεῖ ἕξι ἐγγονία. Ἦταν ἀπὸ τὶς πολὺ ἀγαπητὲς γυναῖκες τοῦ χωριοῦ μας καὶ στὴ μνήμη τῆς τὰ παιδιά τῆς προσέφεραν γιὰ τὸ νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ: ὁ Ἡλίας δρχ. 2.000, ὁ Εὐθύμιος δρχ. 700 καὶ ἡ Κωνσταντίνη δρχ. 1.000. Ἡ Μαρία πέθανε στὴν Ἀθήνα καὶ ἡ μεταφορά τῆς ἦταν προβληματική, γιατί τὸ χω-

ριό, καὶ εἰδικότερα ὁ χώρος τοῦ Νεκροταφείου, ἦταν σκεπασμένο μὲ 80 πόντους χιόνι. Χάρη ὅμως στὴ βοήθεια καὶ τὴν ἀγάπη πού συνδέει ὅλους τοὺς χωριανούς μας, μὲ τὴ συμπαράστασή τους ὅλα ὑπερνικήθηκαν.

—Τὴν 1.1.1978 σὲ ἡλικία 89 ἐτῶν, πέθανε καὶ ἐν-



ταφιάστηκε στὸ Νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ ἡ Παναγιῶ Νικολ. Τσόχλα (Σιαφλίνα). Ἡ γιαγιά Παναγιῶ εἶχε γεννηθῇ τὸ 1889, εἶχε ἀποκτήσει πέντε παιδιά, ἑννιά ἐγγόνια καὶ δέκα δισέγγονα.

Ἡ μακαρίτισσα ἡ Σιαφλίνα ἦταν ἀπὸ τὶς πολὺ καλὲς νοικοκυρὲς τοῦ χωριοῦ μας.

Τὸ χαμόγελο δὲν ἔλειπε ποτὲ ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς καὶ ἀντάξιά τῆς εἶναι σήμερὰ τὰ παιδιά τῆς πού κοσμοῦν τὴν Κοινωμία μας.

Στὴ μνήμη τῆς προσέφεραν οἱ κόρες τῆς Κούλα καὶ Αἰκατερίνη ἀπὸ δρχ. 1000 καὶ ὁ σύζυγός τῆς Νί-

κος μὲ τὸ γιό τῆς Δημήτρη ἀπὸ δρχ. 500 καὶ δρχ. 500 ὁ ἀνεψιὸς Κώστας Θεοχάρης.

Στις 19.10.77 πέθανε καὶ ἐνταφιάστηκε στὸ Νε-



κροταφεῖο τοῦ χωριοῦ ἡ Γεωργία Νικ. Κόλλια. Ἡ μακαρίτισσα εἶχε γεννηθῇ στίς 9.5.1902. Ἀπόκτησε μιά κόρη καὶ ἕξι ἀγόρια πού σήμερὰ θρῖσκονται στὴ ζωὴ τὰ τρία (δύο στὴν Ἀμερικὴ καὶ ὁ Κώστας μὲ τὴ γνωστὴ βιομηχανία χυμῶν στὴν Ἀργυρούπολη).

Στὴ μνήμη τῆς ὁ γιὸς τῆς Κώστας προσέφερε γιὰ τὸ Νεκροταφεῖο δρχ. 2.000.

—Στις 10.1.78, σὲ ἡλικία 85 ἐτῶν, πέθανε στὴ Λαμία ὁ Δημήτριος Εὐθ. Χαμηλός. Ἀπὸ μικρὸς εἶχεν ἐργασθῇ στὴν Ἀμερικὴ καὶ μὲ τὰ χρήματα πού ἀπέκτησε ἀγόρασε κτήματα στὴ Λαμία. Παντρεύτηκε τὴ χωριανὴ μας Γεωργία Ε. Ραφτοπούλου, μὲ τὴν ὁποία ἀπέκτησε δυὸ κόρες.

Στὴ μνήμη του, ἡ οἰκογ. Ζαχαρ. Ραφτοπούλου προσέφερε δρχ. 1.000.

#### ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

—Στις 23.10.1977 ἔγινε στὸ χωριὸ τεσσαρακονθήμερο μνημόσυνο γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ Κων. Κυριαζῆ.

—Στις 30.10.1977 ἔγιναν στὸν ἱερὸ Ναὸ Ἀγ. Γεωργίου Καλοσκοπῆς τὰ μνημόσυνα (40ήμερα) τῆς Παναγ. Ἀθαν. Κόλλια (Καλοθανάσαινας) καὶ τῆς Ἰωάννας Ι. Πασσαλῆ.

#### ΑΤΥΧΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Στις 24.11.1977 πνίγηκε στὸ Βισκαϊκὸ Κόλπο ὁ Μιχαὴλ Σκλήρης, γιὸς τῆς Παρ. Φ. Βλάχου, πού εἶναι ἐγκατεστημένη στὸν Ἀλῆαρτο. Ἡ σορὸς του μεταφέρθηκε στίς 8.12.1977 καὶ ἐνταφιάστηκε μέσα σὲ βαρὺ πένθος στὸν Ἀλῆαρτο.

#### ΑΦΙΞΕΙΣ - ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

—Στις 22.12.1977 μᾶς ἦλθε ἀπὸ τὴ Ν. Ὑόρκη ἡ συγχωριανὴ μας Μάγδα Τσατσαρώνη (τὸ γένος Δημ. Ν. Κυρίτση) συνοδευόμενη ἀπὸ τὸ σύζυγό της φιλόλογο Κ. Τσατσαρώνη καὶ τὸ γιό της, πού θαφτίσθηκε στὴν ἐκκλησία Παναγίτσα Ν. Φιλαδελφείας. Τὸ ζεῦγος θά μείνει στὴν Ἑλλάδα τρεῖς περίπου μῆνες.

—Ὁ συγχωριανὸς μας ἐπιχειρηματίας Γεώργιος Ἀριστ. Πριόβολος καὶ ἡ γυναῖκα του πῆγαν στὴ Φιλαδέλφεια τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ 22.11. μέχρι 15.12.77, γιὰ ἐπίσκεψη τοῦ γιοῦ τους Θεόφιλου, πού εἶναι καθηγητὴς στὸ ἐκεῖ Πανεπιστήμιο.

—Στις 27.11.77 ἀνεχώρησε γιὰ τὸ Σῆατλ τῆς Ἀμερικῆς ὁ συγχωριανὸς μας Γεώργιος Ε. Ματθαίου μὲ τὴ γυναῖκα του. Θά μείνουν κοντὰ στὸ γιό τους Νίκο 3 περίπου μῆνες.

—Ἡ συγχωριανὴ μας Ἀννα Σκέντζου (τὸ γένος Χαραλ. Χρησιδῆ) ἐπισκέφθηκε γιὰ ἕνα μῆνα τοὺς

γονείς της και τ' αδέλφια της στην Καλιφόρνια της 'Αμερικής.

—Στις 8 του Γενάρη άνεχώρησε στην 'Αμερική ο Πολιτικός Μηχανικός κ. Τάσος Γ. Χασιακός. Πήγε με υποτροφία του Πανεπιστημίου του Λαφαγέτ της πολιτείας 'Ινδιάνας για μεταπτυχιακές σπουδές και ως βοηθός καθηγητού του Πανεπιστημίου.

#### ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΓΕΓΟΝΟΤΑ

— Πέθανε στὸ Βουδαπέστη ὁ χωριανός μας Γεώργιος Κ. Τούμπας (Κωστάκος), 59 ἐτῶν.

#### ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ ΟΡΚΩΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Ὁ συγχωριανός μας Γεώργιος Θεμ. Ραφτόπουλος πέτυχε στὸ διαγωνισμό προσλήψεως Ὁρκωτῶν Λογιστῶν καὶ μὲ πολὺ καλὴ μάλιστα σειρά. Ἔτσι αὐξήθηκε στὸ Σῶμα τὸ δυναμικὸ μας.

#### ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΧΩΡΙΑΝΟΙ ΜΑΣ ΣΤΟΝ Ο.Σ.Ε.

Οἱ χωριανοὶ μας Γεώργιος Ἀλεξ. Πλατανιάς καὶ Λευτέρης Δούσης (γιὸς τῆς Μαρίας Εὐθ. Τσίγα) προσλήφθηκαν στὸν Ο.Σ.Ε.

#### ΚΑΙ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Σὲ διαγωνισμό τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν πέτυχε ἡ συγχωριανὴ μας Μαρία Ἀλεξ. Πλατανιά καὶ τοποθετήθηκε στὴ Λειβαδιά.

Συγχαρητήρια καὶ καλὴ σταδιοδρομία.

#### ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ

Ύστερα ἀπὸ τριάντα πέντε χρόνια ὑπηρεσίας στὸ Δημόσιο ὁ χωριανός μας προσιτάμενος παραγωγῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου Εὐστάθιος Ράπτης, ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία του μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ Διευθυντοῦ. Τοῦ εὐχόμαστε καλὴ ἀνάπαυση καὶ νὰ διατηρήσει τὸ κέφι καὶ μελλοντικὰ, ὅπως τὸ ξέραμε ὡς τώρα.

#### ΕΥΧΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΤΡΟΠΟ ΧΡΟΝΟ

Εὐχὲς γιὰ νὰ εἶναι χαρούμενο καὶ εὐτυχισμένο τὸ 1978 μᾶς ἔστειλαν ὁ πρόεδρος μας, ἀστυνομικὸς Διευθυντής, Δημ. Ε. Κόλλιας ἀπὸ τὸ Σήατλ τῆς Ἀμερικής, ὁ Παναγ. Χρηστίδης ἀπὸ τὴν Καλιφόρνια καὶ ὁ Νίκος Χαμηλός ἀπὸ τὸ Κεμπέκ τοῦ Καναδᾶ.

#### ΚΑΙ ΝΕΡΟ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ

Φαίνεται πὼς τὰ ψέμματα τέλειωσαν. Στὴ μεγαλύτερη ἀπέσταση ἀπὸ τὴν πηγὴ ὡς τὴν Κακοτράχη μῆκαν εἰ σωλῆνες γιὰ τὴ μεταφορὰ τοῦ νεροῦ καὶ πιστεύουμε, μόλις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψει, νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἔργο καὶ τὸ ἐρχόμενο καλοκαίρι νὰ ἔχουμε ἄφθονο νερὸ στὰ σπίτια μας.

#### ΠΩΣ ΨΗΦΙΣΑΝ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Στις βουλευτικὲς ἐκλογὲς τῆς 20.11.1977 ἡ ψηφοφορία στὸ χωριὸ μας εἶχε ὡς ἀκολούθως:

Ἐγγεγραμμένοι 442, ἐψήφισαν 316 (ἄνδρες 172, γυναῖκες 144).

Πῆραν:

|                 |     |
|-----------------|-----|
| Νέα Δημοκρατία  | 110 |
| ΕΔΗΚ            | 17  |
| ΠΑΣΟΚ           | 121 |
| Ἐθνικὴ Παράταξη | 22  |
| ΚΚΕ             | 26  |
| Νεοφιλελεύθεροι | 13  |
| Ἀκυρα           | 7   |

#### ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ



Κατάθεση στεφάνου στὸ Ἡρῶ Μῶρη-Παπαντριά ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Σχολείου.



Οἱ μαθητὲς στὰ σκαλοπάτια τοῦ Σχολείου.

Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τοῦ Συνδέσμου  
εὐχεται στοὺς χωριανοὺς καὶ ἀναγνώστες  
τοῦ Δελτίου μας

ΕΙΡΗΝΙΚΟ καὶ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ  
ΤΟ 1978

## ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΜΑΣ

### Η ΠΑΛΙΟΠΑΡΕΑ

Μιά παρέα καλή, ή όποια άφηκε εποχή στο χωριό μας γύρω στα 1910 και μέχρι του 1916 ήταν ή έξής: 'Ο Παπαθύμιος ό παπās του χωριού, ό γνωστός Παπακοσίδης, ό Ι. Χασιακός (ό πατέρας του), ό Λάιος ό δάσκαλος, ό Παν. Τσώνος (παντοπώλης), καφετζής, κρεοπώλης κλπ.) και ό Θόδωρος Μώρης ό Ξεστρούπας, ό μεγαλύτερος στην ηλικία της παρέας και ό όποιος διατηρούσε τό κρεοπωλείο του Τσώνου.

Τόπος συγκεντρώσεως της παρέας ήταν τό μαζαγι του Τσώνου ή τό μαγαζί του Χασιακού.

Δέν ύπήρχε θέθαια κινηματογράφος ούτε τηλεόραση και ή μόνη διασκέδαση ήταν οί... μηχανές που έστησαν ό ένας στον άλλον της παρέας ή ή παρέα σέ κάταν άφελή συγχωριανό για νά γελάσουν. Διασκέδαση ήταν τό κατοσταράκι κι' ένα καλό κοκορέτσι του Ξεστρούπα.

"Ένα πρωινό λοιπόν ήταν μαζεμένη ή παρέα στη γωνιά του μαγαζιού του Τσώνου — όσοι την θυμούνται — κι' έπιναν τά... σκονάκια τους. "Ελειπε όμως ό παπās.

—Βρέ ό παπās άργησε σήμερα.

—"Ισως πάει νά περάσει εύχες σέ καμιά λεχώνα.

—Μά δέν έχει τό χωριό σήμερα λεχώνα.

(Ήταν πάντοτε ένήμεροι — παπās, πρόεδρος, δάσκαλος — του... ληξιαρχείου της Κοινότητας).

Δέν τελείωσαν όμως τη συζήτηση για τόν παπā και νάσου ό Παπακοσίδης μπαίνει μέσα θαρύς-θαρύς.

—Βρέ καλώς τον τόν παπā Παναγιώτη (άπευθύνεται πρὸς τόν καταστηματάρχη τόν Τσώνο), φέρε ένα ποτήρι για τόν παπā.

—Δέν πίνω...

—Δόστου τότε ένα ούζο.

—Ούτε...

—"Ε! Τότε δόστου ένα... ρετινόλαδο, λέει ό Λάιος.

—"Αν τό πληρώνεις, δάσκαλε, άπαντā ό παπās, τό πίνω.

—"Αν τό πίνεις, τό πληρώνω, λέει ό Λάιος. Και ταυτόχρονα έβγαλε από την τσέπη του ένα δίδραχμο και τό έδωσε στο Τσώνο.

'Ο παπās δίνει άμέσως έντολή στο Τσώνο νά ζυγίσει 20 δράμια ρετινόλαδο και άφου ρίξει και λίγο ζεστό νερό μέσα, νά του τό φέρει.

Πράγματι, άφου πήρε τό δίδραχμο ό Τσώνος, ζύγισε 20 δράμια από τό λάδι και τό προσέφερε στον παπā, ό όποιος, άφου πήρε και λίγο κρεμμύδι από το τραπέζι της παρέας (άπαραίτητο έδεσμα της εποχής) τό... κοπάνισε τό λάδι.

'Η παρέα έμεινε έκπληκτη. 'Ο παπās όμως έσπευσε σε νά τούς ήσυχάσει.

—"Όπως ξέρετε, θρέ παρέα, ύποφέρω από χρονία ουσκοιλιοτήτα και σήμερα έρχόμουν στο μαγαζί για νά ψωνίσω τό λάδι αυτό. "Εχω μιā εβδομάδα νά ενεργηθώ. Σ' εύχαριστώ, δάσκαλε, για τη χειρονομία σου αυτή και με τις ύγειες όλων σας. Φεύγω όμως για τό σπίτι, γιατί... θιάζομαι. (!)

Κάκκαλο ή παρέα...

ΓΡ. ΧΑΣΙΑΚΟΣ

### ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ...

Τό χωριό μας άλλοτε ήταν μιā κυψέλη. Βοηθούσε από ζωή. Ήταν ένας πλήρης κύκλος οργανωμένης κοινωνίας, που ξεκινούσε από την καλλιέργεια της γής κι' έφτανε μέχρι την καλλιέργεια του πνεύματος. Σπορά και θερισμός, γέννηση και θάνατος, παιδικότητα, νεότητα και γηρατειά, δουλειά και άνάπαυση, γιορτή και χορός. "Όλα αυτά ήταν οργανικά δεμένα μεταξύ τους. Και συνέθεταν ένα λαμπρό δείγμα του νεοελληνικού πολιτισμού.

'Αλλά όλα αυτά τώρα έχουν περάσει. 'Η ζωή έχει κατηφορήσει πρὸς τις πόλεις. Και ξέμειναν λίγοι, φύλακες στο αιώσιο κάστρο, που τό έχουν εγκαταλείψει οί πολεμιστές του. "Εχουν ξεμείνει οί ήλικιωμένοι και ελάχιστα παιδιά, τόσο ελάχιστα που μαρτυρείται ότι τό ρεύμα της ζωής στην Κουκουβίστα στερεύει και απόμειναν λίγες σταγόνες.

Αυτά είναι τά γυρίσματα του ιστορικού χρόνου. Λόγοι ιστορικοί έστειλαν τούς ανθρώπους νά ζήσουν εκεί ψηλά, και λόγοι ιστορικοί τούς παίρνουν πίσω. Παλίρροια και άμπωτις. Στο μεταξύ όμως εκεί δημιουργήθηκε ζωή και πόνος και χαρά και παράδοση και μνήμη. Που δέν θολεί νά λησμονηθούν. Που δέν πρέπει νά ξεχαστούν, επειδή αποτελούν πνευματικές δυνάμεις του λαού μας. Διότι δέν πρέπει νά ξεχνούμε πώς μέχρι τώρα τις πόλεις τις έθρεψε τό ζέον αίμα της έπαρχιακής ζωής. 'Από αυτό τό αίμα θυήκαν και οί πολιτικοί και οί καθηγητές και οί ποιητές και οί πνευματικοί όδηγοί του έθνους. Δέν ξέρουμε τί θα γίνει όταν στερέψει τό αίμα της έπαρχίας και προπαντός της όρεινης. Διότι ή πεδινη έπαρχία έχει καταντήσε κι' αυτή πολιτεία.

Οί τελευταίοι, λοιπόν, Κουκουβιστιανοί είναι οί τελευταίοι ενός μεγάλου λαϊκού πολιτισμού. Στέκουν επάνω στις επάλξεις ξεμοναχιασμένοι. Τουλάχιστον άς μη νιώθουν και εγκαταλειμμένοι.

"Όσοι Κουκουβιστιανοί αφήνουν την πνοή τους στις ξένες πόλεις επιθυμούν ν' αναπαύσουν τό κορμί τους στα ιερά χώματα της αλησμόνητης πατρίδας. Και είναι αυτοί οί τελευταίοι που ύποδέχονται τη σορό τους και την έναποθέτουν στα θερμά σπλάχνα της κουκουβιστιανής γής. Σκεφτείτε τί θα συμβεί όταν εκλείψουν και αυτοί οί τελευταίοι. Θα άπορφανισθεί από την κουκουβιστιανή άγκαλιά άκόμη και ή σποδός μας. Και θα την σκορπίσουν στα πέρατα της γής οί άνεμοι της ξενιτειάς.

X. Μ.

### Η ΒΑΡΥΧΕΙΜΩΝΙΑ

'Η γοητεία της Κουκουβίστας ήταν ό θαρύς χειμώνας της. Σάν νά είχε συνωμοτήσει και ή φύση έναντιόν της και της στέρησε τά τελευταία χρόνια την περιλαμπρή χειμερινή στολή της. "Όμως, έφέτος επέστρεψε ή βαρυχειμωνιά. Τό χιόνι έφτασε στην Κουκουβίστα ως τό έναμιση μέτρο και θυθίστηκε τό χωριό μας και πάλι στην άρχοντική του, θαθεία, λευκή κάπα του, καπνίζοντας εύτυχισμένο την πίπα του από τόν κάθε γραφικό «μπουχαρί» του. Οί δρόμοι είχαν κλείσει και τά παιδιά που φοιτούσαν στα γυμνάσια της Γραβιάς και της "Αμφισας έχασαν τά μαθήματά τους για τέσσερις μέρες. 'Αρκετοί χωριανοί μας έμει-

# ΓΑΜΟΣ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΙΑΝΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Τ' ΘΥΜΝ' Τ' ΜΠΟΥΚΒΑΛΑ

Μαρέ, στιργιώσ' ίκεϊ σ' ναγκουνή κι' άφουγκράσ' τί θά ζμουλουήσου. Ού γείτουνάς μας ού Ν'κουλός ού Κουλλύρ'ς θόστειλι κάλιζμα ούότ ού γιός τ' τάχα θά παντριφτεϊ στ' 'Αθήνα, κεί σαπάν στού Παγκράτ' μαθές. 'Ιγώ, μάειδι πούειχα ματακούσ' τί ιέν αυτό-νου τοϋ Παγκράτ'. Ρώτ'σα τούν Κουγιούφα κι μούειπι ιώς είν' νιά ρούγα τσ' 'Αθήνας πού πέφτ' όσου άπ' τή Γκακουτράχ' ούώς στα Καλουϊρέικα.

Συγκινίδις κι καλοί γειτόν' είμαστι, κατέβ'κα μι τοϋ γ'μάρ στούν Μπράλου, άνέβ'κα στοϋ τραίνου, μπάπα - μπούπα, σαπέρα - σαδωθι, φτάσαμι κανιά βουλά στοϋ σταθμό τσ' Λάρ'σας.

Φουρτώθ'κα τοϋ διαάκ' μι τά καλούδια, νιά πρου-βέντα, κυκόςις κ'δώνια κι μπαρδάκια ούλα μαζί. Μπριχού νά βγώ άπ' τοϋ σταθμό φτάσαν κι τ' άγγό-νια μ' νά μι καλουσουρίσ'νι καλότ'χιμ. Σάν μ' είδαν μι τά σιγκούνια κι τ' μπαμπακιέλα τά χαϊθάνια μπή-ξαν τσ' φουνές.:

—Τ' είν' αυτά μωρέ γιαγιά τά ρούχα; Κι τί δωρα είν' αυτά; Τ' άρπαξαν μι τοϋ ταγάρ' κ' ίσα νά τοϋ πιτάξ'νι σ'ς γραμμές.

—Αυτό τó δώρο θά πās γιαγιά; 'Εδω είναι 'Αθή-να! Πείμουςα κι σφούγγ'ξα τή μύτη μ' μι τήν μπου-δια μ'.

—Κι τί θά πάου μαρέ στοϋ γάμου;

—Αυτό, γιαγιά, κι μδδουκαν ιένα κ'τι τυλιγμένου μι παρδαλά χαρτιά. Μ' έβαλαν μέσα στοϋ ταξί, ξέρ'ς άπ' άφτάνα τι ίφτακίνητα, γιατί ή 'Αθήνα δέν ίέχ' τώρα γ'μάργια. Τάφαγαν ούλα στήν Κατουχή.

Σταμάτα - φεύγα κάθε δέκα ούργιές, φτάσαμι κα-νιά βουλά στήν έκκλησιά. Λάλ'σα σάν μπήκα μέσα: «Μαρέ», ούλ' ή Κουκουβίστα μαζώχ'κι δω; Ναί μαρέ.

Ούλ' οί χουργιοανόι ήταν στοϋ γάμου, αλλά πώς ήταν έτσ'; Ούλ' ντυμέν' στα φράγκ'κα, μέ τσ' καπ'στράνις (γραβάτις τσ' λέν κεί σά κάτ'). Κι νά κρέν' ού ένας τ' άλλνοϋ μι τοϋ «σείς» κι τοϋ «σās», άδέρφια, ξαδέρ-φια, άνήψια, λές κι βλέπουνταν προυώτ' φουρά!!

Κείνους ού γαμπρός κατά καλός, άμ' κι' ή νύφ' τί νά πείς; 'Όμουρφου κουρίτσ' κι νάχ'νι τ'ν ίφκούλα μ' νά ζήσ'νι ίφτιχισμέν.

Σάν τέλειουσαν οί παπάδις γρήγουρα-γρήγουρα γιατ' είχαν λέει κι' άλλ'νοϋς νά στιφανώσ'νι, ίφκιθή-καμι στα νιόπαντρα κι βγήκαμι στοϋ Χουρουστάσ', άρχισι ού κόσμους νά φεύγ' σαπέρα - σακείθι. Μπά, σί καλό σας μαρέ. Ντίπ ξισουίσατι κι δέ σās βουλεί νά σταθήτι νιά στιγμούλα νά πείτι δυό κ'θέντις; Τό-σου πιά άπουξινώθ'κατι, φίλοι κι συγγινίδις άπ' ζή-σατι τά νιάτα σας κι' οί πιό πουλοί νιά ζουή μι ίστου-ρ'ές καλές κι κακές στοϋ χουργιό κι σās έφαει τοϋ μαγγάν' τσ' 'Αθήνας κι δέν στέκισι, νά πιαστήτι χέρ-χέρι ούλ' άντάμα νά πιάσιτι τοϋ χουρό, νά θ'μη-θήτι τó ένθιμα τ' χουργιοϋ σας. Σκιαζίστι μπά κι σās γιλάν' οί ξέν'; Σάμπους κι' αυτοίιν άπου χουργιά δέν ήρθαν;

'Ατέρα μαρέ άγγουνά κι σϋ κι' οί άλλ'. Νά μαζώ-νισι ούόσου μπουρείτι πιό συχνά κι νά γλέπισι. Ούλ' μαζί, κι' όσ' έχ'νι τρανές θέσες κι' οί παρακα-τιανοί. Τοϋ χώμα τοϋ χουργιοϋ μās θέλ' ούλενοϋς άντάμα. Νοιώθ'ς πιό σίγουρος.

'Αεινι τώρα. Ντραλίστ'κα κι θέλου νά ξαπουστά-σου.

Καλή άντάμουσ'

ή θειά σ' ή Ξούλα

Καί γιά τήν άντιγραφή

ΘΥΜΙΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ

## ΟΙ ΥΠΕΡΗΛΙΚΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Σειρά σήμερα στο Δελτίο μας, άπό τοϋς άνθρώ-πους πού θρίσκονται σέ προχωρημένη ήλικία, έχει ή 'Ελένη Τομαρά τοϋ 'Ιωάννου, τó γένος Σταματίου

Κασβή. Γεννήθηκε στο Οί-νοχώρι τó 1889. Παντρεύ-τηκε τó 1915 σέ ήλικία 26 έτών και άπό τó γάμο της απέκτησε 5 παιδιά (2 κορί-τσια και 3 άγόρια) άπό τά όποία θρίσκονται στή ζωή τά τρία.

Μολονότι σήμερα είναι 88 έτών έχει πλήρη διαύγεια πνεύματος και είναι σωμα-τικά υγιέστατη.

Τή μακροζωία της άλλοι τήν άποδίδουν στο νερό τής Μότσιοις και άλλοι στή χα-



ναν στή Λαμία και στή Γραβιά, τó αυτοκίνητο τοϋ Κολλύρη είχε άράξει στήν πλατεία τοϋ χωριοϋ. 'Η τηλεφωνική έπικοινωνία είχε σταματήσει γιά δώδεκα μέρες και τó ρεύμα τής ΔΕΗ γιά τρείς.

ρούμενη ζωή πού έκανε δίπλα στον άξέχαστο λαου-τιέρη σύζυγό της. 'Ακόμη όμως τó μυστικό κανείς δέν τó θρήκε.

## Ο ΦΕΤΕΙΝΟΣ ΜΑΣ ΧΟΡΟΣ

ΝΑ ΜΗ ΛΕΙΨΕΙ ΚΑΝΕΙΣ άπό τó μεγάλο έ-τήσιο χορό τοϋ Συνδέσμου πού θά γίνει τήν Τε-τάρτη 22 Φεβρουαρίου 1978, στήν κοσμική τα-βέρνα τοϋ ΣΑΜΠΑΝΗ, 'Αγίου Λουκά 45 (πίσω άπό τήν έκκλησία τοϋ 'Αγ. Λουκά - Πατησίων

Τό πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα τοϋ κέν-τρου, οί φτηνές τιμές και τó Ρουμελιώτικο κλα-ρίνο πού έχει έξασφαλίσει ό Σύνδεσμός μας μās υπόσχονται μιá άξέχαστη βραδυά.

Γιά εισιτήρια στα τηλέφ. 5235148 - 5121043

Τυπογραφική έπιμέλεια:

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ι. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ